

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, lagen om centralen för utredning av penningtvätt och 6 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, lagen om centralen för utredning av penningtvätt och lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton ändras.

På grund av brister i det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism föreslås det tekniska ändringar i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och i lagen om centralen för utredning av penningtvätt.

Det föreslås dessutom att bestämmelserna i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ändras för att samordna den nationella lagstiftningen med rekommendationerna från aktionsgruppen för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, som lyder under Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD.

Lagarna avses träda i kraft den 1 april 2021 med undantag av vissa bestämmelser i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism som avses träda i kraft den 1 september 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll	4
3 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
3.1 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	4
3.2 Lagen om centralen för utredning av penningtvätt	5
3.3 Lag om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton	5
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	5
4.1 De viktigaste förslagen.....	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	7
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	7
4.2.1.1 Konsekvenser för hushållen	7
4.2.1.2 Konsekvenser för företagen	7
4.2.1.3 Konsekvenserna för de offentliga finanserna.....	8
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	8
4.2.3 Andra samhälleliga konsekvenser.....	8
4.2.3.1 Konsekvenser för brottsbekämpningen och säkerheten	8
5 Alternativa handlingsvägar.....	9
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	9
5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater	9
6 Remissvar	10
7 Specialmotivering.....	18
7.1 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	18
7.2 Lag om ändring av lagen om centralen för utredning av penningtvätt	24
7.3 Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton.....	25
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	25
9 Ikraftträdande.....	26
10 Verkställighet och uppföljning	26
11 Förhållande till andra propositioner.....	26
11.1 Samband med andra propositioner.....	26
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	27
LAGFÖRSLAG	30
1. Lag om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	30
2. Lag om ändring av lagen om centralen för utredning av penningtvätt	35
3. Lag om ändring av 6 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton	36
BILAGA	38
PARALLELLEXTER	38
1. Lag om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	38
2. Lag om ändring av lagen om centralen för utredning av penningtvätt	45
3. Lag om ändring av 6 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton	48

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

År 2017 genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EU, nedan *fjärde penningtvättsdirektivet*. Den 25 januari 2019 mottog Finland ett motiverat yttrande av Europeiska kommissionen, enligt vilket Finland inte har anpassat sin nationella lagstiftning till alla bestämmelser i det fjärde penningtvättsdirektivet. I sitt svar till kommissionen ansåg Finlands regering att Finland inte har försummat sin skyldighet att bringa sin nationella lagstiftning i överensstämmelse med bestämmelserna i det fjärde penningtvättsdirektivet eller sin skyldighet att underrätta kommissionen om dessa bestämmelser. I svaret lämnades en mer detaljerad redogörelse för genomförandet på de punkter som anges i kommissionens motiverade yttrande. Samtidigt konstaterades det i svaret att sedan kommissionen fäst särskild uppmärksamhet vid vissa bestämmelser i direktivet, hade Finlands regering för avsikt att bedöma behovet av eventuella preciseringar av lagstiftningen. I fråga om vilka bestämmelser som eventuellt ska preciseras lyfte Finland i sitt svar fram artiklarna 16, 18.3, 45.2 och 5 samt artikel 53.1 tredje stycket. Enligt information från kommissionen den 14 maj 2020 har kommissionen beslutat avsluta överträdelseförfarandet mot Finland. Beslutet hindrar inte kommissionen från att återuppta förfarandet om den så önskar.

Finland är medlem i aktionsgruppen för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism Financial Action Task Force (nedan *FATF*), som lyder under Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD. FATF är en mellanstatlig aktör som utvecklar rekommendationer och strategier för att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism. FATF utför också länderbedömningar för att kartlägga läget när det gäller att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism i det land som är föremål för granskning. FATF genomförde länderbedömningen av Finland för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism 2018—2019. I den rapport som därefter publicerades i april 2009 bedöms Finlands särskilda styrka vara internationellt samarbete. Dessutom ges positiva omdömen om den nationella riskbedömningen och samordningen samt om insamlingen och användningen av underrättelse- och annan utredningsinformation. I rapporten påtalas emellertid också att tillsynsarbetet inte är tillräckligt riskbaserat. Sammantaget är orsaken till detta enligt rapporten att tillsynsaktörerna har begränsad riskkänneteknik om de områden som övervakas i kombination med en betydande underdimensionering av resurserna i förhållande till ansvar och arbetsmängd. På grund av de brister som FATF påtalat måste de nationella bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, särskilt bestämmelserna i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, ändras eller kompletteras för att samordna den nationella lagstiftningen med FATF:s rekommendationer. Efter länderbedömningen är Finland föremål för intensifierad uppföljning och rapporter till FATF om sina framsteg när det gäller att uppfylla rekommendationerna. Detta sker genom regelbundna uppföljningsrapporter som lämnas till FATF. Finland hade för avsikt att lämna sin första rapport om sina framsteg i genomförandet av FATF:s rekommendationer vid FATF-mötet i juni 2020, men på grund av covid-19-pandemin framsköttes den första uppföljande utvärderingen av Finland till oktober 2020.

Finansministeriet har under våren och sommaren 2020 hos de centrala aktörerna för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism kartlagt eventuella behov av att ändra lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Synpunkter på

behovet av sådana lagändringar har fått av tillsynsmyndigheterna för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, av de rapporteringsskyldiga och av centralen för utredning av penningtvätt vid centralkriminalpolisen. Bland annat har det framförts vissa förslag till lagändringar av teknisk natur, som har tagits med i denna proposition.

En betydande del av de lagändringsbehov som aktualiserats av skäl som angetts ovan kräver grundligare beredning och en bredare diskussion med de viktigaste intressenterna, och kommer därför att under 2021 behandlas i en arbetsgrupp som finansministeriet tillsatte den 11 december 2020. Avsikten är att arbetsgruppen ska göra en bedömning av behovet av ändringar i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan *penningtvättslagen*), särskilt med avseende på bestämmelserna om tillämpningsområde, riskbedömning, kundkontroll, registret för övervakning av penningtvätt, tillsyn och administrativa påföljder samt behovet av att definiera begreppet tvivelaktiga transaktioner. Arbetsgruppen ska också ta ställning till om det finns ett behov av att se över bestämmelserna om tillhandahållare av virtuella valutor. [Tillsättningsbeslutet har publicerats på statsrådets projektsidor med numret VM191:00/2020.](#)

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet i samverkan med inrikesministeriet. Under beredningen har viktiga intressentgrupper hörts skriftligen.

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

Genom det fjärde penningtvättsdirektivet ändrades tidigare direktiv om förhindrande av penningtvätt. Syftet med direktivet var att effektivisera bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism genom att anpassa unionens rättsakter till de internationella standarder för bekämpning av penningtvätt samt finansiering av terrorism och spridning av massförstörelsevapen som FATF antog i februari 2012, dvs. de reviderade rekommendationerna från FATF. Ett ytterligare syfte med direktivet var att föreskriva om förebyggande åtgärder för hantering av pengar och insamling av pengar eller egendom för terrorismändamål för att säkerställa det finansiella systemets integritet, funktion, anseende och stabilitet.

Direktivet innehåller bestämmelser bland annat om uppdatering av uppgifter om företags verkliga ägare och förmånstagare, harmonisering av minimikraven för påföljdssystemet, framhåvande av riskbaserade metoder, åläggande av en nationell skyldighet för medlemsstaterna att göra en riskbedömning av penningtvätt och av finansiering av terrorism, utvidgning av tillämpningsområdet till att omfatta alla typer av penningspel så att undantag ska motiveras separat, sänkning av tröskelvärdet för personer som handlar med kontanter, inkludering av skattebrott i tillämpningsområdet som förbrott till penningtvätt, utvidgning av begreppet personer i politiskt utsatt ställning och effektivisering av myndighetssamarbetet.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism har under de senaste åren reviderats i flera revideringar både inom EU och nationellt. Det fjärde penningtvättsdirektivet har genomförts nationellt bland annat genom penningtvättslagen och lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017). Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU (nedan *femte penningtvättsdirektivet*) har genomförts nationellt genom lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

RP 261/2020 rd

(571/2019), lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019) samt genom ändringar bland annat i penningtvättslagen.

Den gällande penningtvättslagen trädde i kraft den 3 juli 2017. Lagens syfte är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, att främja avslöjande och utredning av sådan verksamhet och att effektivisera spårning och återtagande av brottsvinningen.

Sedan penningtvättslagen trädde i kraft har det framkommit brister både i genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet och av FATF:s rekommendationer, och därför bör båda lagarna ses över.

3.2 Lagen om centralen för utredning av penningtvätt

Lagen om centralen för utredning av penningtvätt trädde i kraft den 3 juli 2017. I lagen föreskrivs om centralens uppgifter, om registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism, centralens befogenheter och om rätt att få och lämna ut information samt om internationellt samarbete. Sedan lagen trädde i kraft har det framkommit behov av ändringar som i huvudsak är tekniska och har samband med kompletteringen av genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet.

3.3 Lag om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton trädde i kraft den 1 maj 2019. Lagens 4 och 5 § har emellertid tillämpats först från och med den 1 september 2020. I lagen föreskrivs det om ett system för övervakning av bank- och betalkonton som består av ett register över och datasöksystem för bank- och betalkonton. Sedan lagen trätt i kraft har det framkommit ändringsbehov som har åtgärdats genom en lag om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (730/2020). Den ändring av 6 § som var avsedd att göras hade emellertid av misstag fallit bort i regeringens proposition och därför föreslås den ändringen bli gjord i den nu föreliggande propositionen.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I lagförslag 1 förslås det att lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism ändras. I fråga om det nationella genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet bygger förslaget på de brister i den nationella lagstiftningen som kommissionen lyfte fram, rekommendationerna i FATF:s utvärderingsrapport om Finland samt de nationella behoven av lagändringar.

I propositionen föreslås det att definitionen av utländsk trust preciseras så att begreppet en liknande juridisk konstruktion som truster samt begreppet brevlådebank fogas till definitionerna i lagen. Definitionen av medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning ändras så att en nära affärsförbindelse med en familjemedlem till en person i politiskt utsatt ställning inte längre gör personen till medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning.

Det föreslås vidare att paragrafen om en utländsk trusts verkliga förmånstagare preciseras så att det i bestämmelsen också hänvisas till personer som befinner sig i en motsvarande eller liknande ställning som instiftaren av en trust eller en juridisk konstruktion med trustliknande struktur eller som en av denne eventuellt utsedd beskyddare, förvaltare eller förmånstagare.

RP 261/2020 rd

I propositionen föreslås ändringar i bestämmelserna om kundkontroll i 3 kap. Bestämmelsen om kundkontroll och riskbaserad bedömning preciseras genom att det i fråga om beaktandet av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism också införs ett omnämnande om produkter, tjänster och transaktioner som är under utveckling samt om distributionskanaler och tekniker.

I bestämmelsen om kundidentifiering och kontroll av kundens identitet föreslås ett uttryckligt förbud mot att inrätta eller upprätthålla anonyma konton eller konton under fingerade namn. Till bestämmelsen fogas dessutom ett krav på att gränsen för skyldigheten att identifiera och kontrollera kundens identitet i ett tillfälligt kundförhållande är en transaktion på 1 000 euro när det är fråga om tjänst i anslutning till virtuella valutor. I bestämmelsen ska det också föreskrivas om de rapporteringsskyldigas förpliktelse att dokumentera de åtgärder som vidtagits för att fastställa den verkliga ägaren eller förmånstagaren.

Till bestämmelserna om uppgifter om kundkontroll och bevarande av dem föreslås bli fogat ett krav i fråga om kunder som är juridiska personer om att uppgifterna också ska inbegripa adressen på hemorten och adressen till det huvudsakliga affärsstället, om dessa skiljer sig åt, samt samfundsreglerna.

Bestämmelsen om fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkontroll för den rapporteringsskyldigas räkning föreslås bli kompletterad så att till den fogas ett krav på att tillsynen över skyldigheterna i fråga om kundkontroll och bevarande av uppgifter och över att skyldigheterna fullgörs ska övervakas. När det gäller förenklade åtgärder för kundkontroll föreslås det att den rapporteringsskyldiga inte ska kunna tillämpa ett sådant förfarande om den upptäcker exceptionella eller tvivelaktiga transaktioner. I fråga om den skärpta skyldigheten att känna till korrespondentförbindelser ska bestämmelsen preciseras så att ett kreditinstitut och ett finansiellt institut ska iaktta fortlöpande kundkontroll.

I propositionen föreslås det att bestämmelsen i 4 kap. om anmälningsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner ska ändras. Den gällande bestämmelsen möjliggör inte informationsutbyte i fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner inom en hel koncern eller andra ekonomiska sammanslutningar och bestämmelsen bör därför ändras på denna punkt.

I lagförslag 2 föreslås det vissa ändringar i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Förslagen motiveras av brister av närmast teknisk natur som uppdragats vid genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet.

Det föreslås att till lagen fogas en bestämmelse om att centralen för utredning av penningtvätt ska utföra operativa och strategiska analyser. Dessutom föreslås det i överensstämmelse med artikel 33.1 i penningtvättsdirektivet en hänvisning till ansvariga enheters chefer och anställda som sådana aktörer, av vilka centralen för utredning av penningtvätt har rätt att vid behov få de uppgifter och handlingar som är nödvändiga för hindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Vidare föreslås en precisering av lagen enligt vilken centralen för utredning av penningtvätt kan vägra lämna ut uppgifter om detta kan vara till förfång för att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket vinningen av penningtvätt eller finansiering av terrorism fås, eller om utbytet av information kan strida mot principerna om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller annars strida mot de grundläggande principerna i Finlands rättsordning.

I lagförslag 3 föreslås det en ändring i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton när det gäller uppgifter som ska lagras i registret över bank- och betalkonton. Enligt förslaget ska det föreskrivas att när kontoinnehavaren är en juridisk person ska information lämnas om dem som har rätt att använda den juridiska personens konton samt de uppgifter om dessa som redan nämnts i bestämmelsen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för hushållen

Propositionen antas inte få några betydande konsekvenser för de flesta hushåll. Det föreslås att definitionen av begreppet medarbetare till personer i politiskt utsatt ställning förtydligas. De föreslagna ändringarna innebär att vissa persongrupper lämnas utanför tillämpningsområdet. Det finns flera tusen personer i politiskt utsatt ställning, deras familjemedlemmar och bolagspartner i Finland. Dessa personer omfattas av bestämmelserna om skärpta åtgärder för kundkontroll. De skärpta åtgärder för kundkontroll förutsätter att den rapporteringsskyldiga ska iaktta ett särskilt omsorgsfullt förfarande, vilket bland annat innebär mer omfattande utredning och dokumentation av kundens verksamhet och användning av tjänsterna.

4.2.1.2 Konsekvenser för företagen

Propositionen bedöms inte få några betydande ekonomiska konsekvenser för företagen, eftersom ändringarna huvudsakligen är tekniska och närmast förtydligar gällande bestämmelser om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Propositionen kan dock i viss utsträckning få någon form av ekonomiska konsekvenser för de företag som är rapporteringsskyldiga, eftersom propositionen bland annat preciserar skyldigheter som gäller dem. En del av skyldigheterna kräver tekniska systemändringar. I Finland finns tiotusentals företag som kategoriseras som rapporteringsskyldiga och som är verksamma inom olika sektorer. De eventuella konsekvenserna kan variera stort mellan företagen.

Propositionen innehåller ett förslag om att de rapporteringsskyldigas rätt att till centralen för utredning av penningtvätt anmäla tvivelaktiga transaktioner ska utvidgas till alla koncernföretag och till företag som hör till en annan ekonomisk sammanslutning. Enligt propositionen ska rapporteringsskyldiga bevara och förvalta information om juridiska personers adress på hemorten och den ort där det huvudsakliga affärsstället finns, eftersom de kan avvika från en juridisk persons registrerade adress. Likaså ska de rapporteringsskyldiga dokumentera sina åtgärder för kundkontroll. Till bestämmelsen fogas dessutom ett krav som innebär att gränsen för skyldigheten att identifiera och kontrollera kundens identitet i ett tillfälligt kundförhållande ska vara en transaktion på 1 000 euro, när det är fråga om en tjänst i anslutning till virtuella valutor.

De ovan nämnda förslagen leder eventuellt till att de rapporteringsskyldiga blir tvungna att se över och uppdatera sina verksamhetsprinciper, förfaranden och tillsyn i anslutning till kundkontroll och rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Förslagen kan också ha konsekvenser för de datatekniska systemen. Ändringarna kan medföra kostnader för de rapporteringsskyldiga. Å andra sidan minskar den föreslagna lagstiftningen tolkningsmöjligheterna och skapar därmed klarhet i företagets verksamhetsmiljö, vilket kommer att få kostnadsminskande konsekvenser. I fråga om vissa av de föreslagna ändringarna föreslås en övergångstid som ger de rapporteringsskyldiga en möjlighet att utföra de nya åläggandena.

RP 261/2020 rd

Dessutom ska de rapporteringsskyldiga enligt propositionen säkerställa att dess filialer och majoritetsägda dotterföretag vidtar minimiåtgärder och ytterligare åtgärder i enlighet med kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med avseende på tekniska tillsynsstandarder som fastställer minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som kreditinstitut och finansiella institut ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i stater där lagstiftningen inte tillåter att kundkontroll bedrivs i enlighet med förfaranden i penningtvättslagen. Denna skyldighet bedöms dock inte medföra några betydande kostnader för de rapporteringsskyldiga.

4.2.1.3 Konsekvenserna för de offentliga finanserna

Propositionen har inga direkta konsekvenser för Finlands budgetekonomi eller övriga offentliga finanser. Syftet med förslagen i propositionen är att förhindra att Finland blir föremål för ett överträdelseförfarande från kommissionens sida eller sätts upp på FATF:s högrisklista, vilket kan ha ekonomiska konsekvenser också för de offentliga finanserna.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

I propositionen föreslås det att till lagens tillämpningsområde fogas en hänvisning till 7 b § i lagen om betalningsinstitut (297/2010), som gäller tillhandahållare av kontoinformationstjänster. Utvidgningen medför en del extra arbete för Finansinspektionen när antalet tillsynsobjekt ökar.

De rapporteringsskyldiga ska enligt propositionen säkerställa att deras filialer och majoritetsägda dotterföretag vidtar minimiåtgärder och ytterligare åtgärder i enlighet med kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med avseende på tekniska tillsynsstandarder som fastställer minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som kreditinstitut och finansiella institut ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i stater där lagstiftningen inte tillåter att kundkontroll bedrivs i enlighet med förfaranden i penningtvättslagen. Om de ovan nämnda tilläggsåtgärderna dock inte är tillräckliga, ska de tillsynsmyndigheter som avses i penningtvättslagen enligt förslaget vidta andra tillsynsåtgärder. Detta förslag bedöms ha en viss inverkan på tillsynsmyndigheternas verksamhet och resursbehov, särskilt när det i dessa situationer är fråga om gränsöverskridande tillsyn.

Trots att det i propositionen inte föreskrivs några nya skyldigheter för tillsynsmyndigheterna eller advokatföreningen, kan de nya skyldigheter som föreslås för de rapporteringsskyldiga ha indirekta följder för tillsynsverksamheten. Tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen utövar med stöd av 7 kap. 1 § i penningtvättslagen tillsyn över efterlevnaden av den lagen och av bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den. Om de föreslagna ändringarna genomförs kan t.ex. de ändringar som gäller den rapporteringsskyldigas riskbedömning och kundkontroll också inverka på tillsynsverksamheten i form av ökade arbetsuppgifter, vilket i sin tur kan öka resursbehovet i tillsynen.

4.2.3 Andra samhällliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för brottsbekämpningen och säkerheten

Regeringens förslag får konsekvenser för brottsbekämpningen och säkerheten. I propositionen förtydligas den nuvarande lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Tydligare lagstiftning minskar utrymmet för tolkning och gör det på så sätt möjligt

att rikta uppmärksamheten mot fall där risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är högre.

Propositionen innehåller också ett förslag till ändring av lagen om centralen för utredning av penningtvätt i anslutning till informationsutbytet mellan EU:s finansunderrättelseenheter. Enligt ändringsförslaget ska centralen för utredning av penningtvätt, när den får en sådan rapport enligt 4 kap. 1 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism som gäller en annan medlemsstat, utan dröjsmål sända rapporten till centralen för utredning av penningtvätt i den aktuella medlemsstaten. I och med ändringen har centralen för utredning av penningtvätt en tydlig skyldighet att underrätta en annan medlemsstat om en rapport om tvivelaktiga transaktioner som gäller den medlemsstaten. Detta förbättrar informationsutbytet mellan centralen för utredning av penningtvätt och därigenom bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism på EU-nivå.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Syftet med propositionen är att avhjälpa tekniska brister i genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet. Avsikten är att kommissionen ska notifieras om ändringarna. Finland har i samband med genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet varit föremål för ett överträdelseförfarande som kommissionen har avslutat. Kommissionen kan inleda överträdelseförfarandet på nytt. Om kommissionen inleder överträdelseförfarandet på nytt kan det för Finlands del leda till ekonomiska sanktioner eftersom kommissionen kan föra överträdelseärendet till Europeiska unionens domstol och be att domstolen påför ekonomiska påföljder.

Finland är föremål för intensifierad tillsyn från FATF:s sida i anslutning till de brister som uppdagats i systemet för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och i genomförandet av FATF:s rekommendationer. FATF förutsätter att Finland genom periodiska uppföljningsrapporter informerar om hur bristerna har avhjälpats. Om Finland inte gör tillräckliga framsteg när det gäller att uppfylla FATF:s rekommendationer, finns det risk för att komma upp på FATF:s högrisklista, vilket kan påverka Finlands kreditvärdighet och därigenom de offentliga finanserna. Avsikten är att i ett uppföljningsförfarande rapportera till FATF om de ändringar som föreslås i propositionen och som hänför sig till genomförandet av rekommendationen.

I propositionen ingår endast ändringsförslag av närmast teknisk natur som hänför sig till genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet, FATF:s rekommendationer eller andra nationella ändringsbehov. Övriga ändringsbehov ska bedömas i framtida, pågående eller planerade lagstiftningsprojekt som hänför sig till revideringen av lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Finansministeriet tillsatte den 11 december 2020 en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett förslag till behövliga lagändringar och kompletteringar av lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater

Europeiska kommissionen har inlett överträdelseförfaranden med samtliga 28 EU-medlemsstater i samband med genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet. Kommissionens representanter har vid expertmöten om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism konstaterat att överträdelseförfarande för en del av medlemsstaterna redan har slutförts på grundval av medlemsstaternas svar och att förfarandet för några medlemsstaters vidkommande

fortsätter. Finland fick den 14 maj 2020 ett meddelande om att överträdelseförfarandet har avslutats.

6 Remissvar

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet och inrikesministeriet.

Utlåtanden om förslaget till proposition begärdes av Riksdagens justitieombudsman, Finlands näringsliv, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finanssiala ry, Finansinspektionen, Centralhandelskammaren, Centralkriminalpolisen, Konkurrens - och konsumentverket, Konsumentförbundet, Lotteriinspektionen, justitiekanslersämbetet, justitieministeriet, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsen, Centralen för utredning av penningtvätt, Verket för finansiell stabilitet, inrikesministeriet, social - och hälsovårdsministeriet, Skyddspolisen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Suomen Asiakastieto, Finlands Advokatförbund, Finlands Bank, Företagarna i Finland, dataombudsmannens byrå, Tullen, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, Riksfogdeämbetet, Skatteförvaltningen, Enheten för utredning av grå ekonomi vid skatteförvaltningen samt Ålands landskapsregering. Utlåtande gavs dessutom av Pääomasijoittajat ry, Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf och Veikkaus. Begäran om utlåtande, utlåtandena och sammandraget av utlåtandena finns på [finansministeriets projektsidor med numret VM015:00/2020](#).

När det gäller de föreslagna ändringarna i penningtvättslagen konstaterar Polisstyrelsens lotteriförvaltning i sitt utlåtande att man i konsekvensbedömningen inte har beaktat de indirekta konsekvenser som de rapporteringsskyldigas nya åligganden har för tillsynen. Vid den fortsatta beredningen har konsekvensbedömningen kompletterats utifrån det som anförs ovan och andra iakttagelser som framförts under remissbehandlingen.

Enligt inrikesministeriets utlåtande kan de föreslagna preciseringarna i 1 kap. 4 § 1 mom. 9 punkten i fråga om begreppen liknande juridisk konstruktion som utländsk trust och verklig förmånstagare antas förbättra förundersökningsmyndighetens möjligheter att utreda ansvarsordningen när truster är involverade i brottmål. Regionförvaltningsverket i Södra Finland (nedan *regionförvaltningsverket*) understöder i sitt utlåtande preciseringen av definitionen av en trust. Finlands Advokatförbund rf (nedan *advokatförbundet*) konstaterar att det i fråga om förslaget till definitionen av en trust och motiveringen till förslaget finns skäl att betona att det rör sig om ett utländskt arrangemang, för att man tydligt ska kunna undvika att t.ex. intressebevakningsarrangemang jämföras med truster. Enligt utlåtandet från Finanssiala ry (nedan *FA*) är preciseringen inte särskilt exakt i utkastet till proposition och för att undvika oklarheter och felaktiga tolkningar bör man enligt *FA* i specialmotiveringen precisera vad som avses med en liknande juridisk konstruktion som en trust. Med anledning av remissyttrandena ovan har motiveringen till propositionen kompletterats med en hänvisning till den förteckning som Europeiska kommissionen publicerat i Europeiska unionens officiella tidning och som innehåller de truster (*trusts*) eller motsvarande juridiska arrangemang som anmälts av medlemsstaterna.

Enligt inrikesministeriets utlåtande är preciseringen av definitionen av begreppet personer i politiskt utsatt ställning i 4 § 1 mom. 11 punkten i penningtvättslagen motiverad, eftersom det inflytande som förvärvats i ett politiskt uppdrag inte upphör i och med att uppdraget upphör. Den föreslagna tiden på ett år för att ett sådant inflytande som avses i detta lagrum ska anses ha upphört är relativt måttlig, med beaktande av att det politiska inflytandet kan påverka ekonomiskt viktiga beslut. Regionförvaltningsverket och Veikkaus understödjer den föreslagna preciseringen av definitionen. Regionförvaltningsverket vill se ett uttryckligt ställningstagande i propositionen till om huruvida den föreslagna tidsgränsen på tolv månader som är den övre

gränsen från det att uppdraget upphörde är absolut, eller om den rapporteringsskyldiga ska tillämpa åtgärder som grundar sig på riskbedömning tills personen inte längre anses utgöra någon specifik risk för en person i politiskt utsatt ställning. Enligt Polisstyrelsens lotteriförvaltnings utlåtande är en tidsfrist på tolv månader ett minimikrav, varefter en riskbaserad bedömning av kunden ska göras. Enligt FA motsvarar ordalydelsen i lagrummet inte motiveringen till bestämmelsen. Dessutom konstaterar FA att den rapporteringsskyldiga inte heller har informationskällor eller metoder för att systematiskt och tillförlitligt bedöma om kunden fortfarande är förknippad med en sådan risk, hur stor risken är och vilka åtgärder som därför bör vidtas. FA föreslår att ordalydelsen i eller motiveringen till bestämmelsen förtydligas när det gäller till vilka delar och på vilket sätt de krav på kundkontroll som grundar sig på riskbenägenhet/riskexponering och som riktar sig mot personer i tidigare politiskt utsatt ställning avviker från de riskbaserade förfaranden som allmänt tillämpas på kunderna, och på vilka informationskällor de rapporteringsskyldiga antas grunda sina beslut. Veikkaus anser att det vore bra om den offentliga förvaltningen skulle ta på sig att föra ett centraliserat register över personer i politiskt utsatt ställning. Vid den fortsatta beredningen av propositionen konstaterades det att en precisering av definitionen av begreppet personer i politiskt utsatt ställning kräver en så omfattande fortsatt beredning att preciseringsförslaget ströks i denna proposition och kommer att behandlas i den arbetsgrupp som tillsatts av finansministeriet.

Regionförvaltningsverket understöder en ändring av definitionen i 1 kap. 4 § 1 mom. 11 punkten underpunkt i i penningtvättslagen, så att den också omfattar verksamhet som medlem i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan för företag som staten delvis äger. I propositionen bör det dock preciseras om bestämmelsen avser företag som ägs direkt av staten eller om den också inbegriper t.ex. ägande i andra företag som ägs av statligt ägda investmentbolag, samt exakt preciseras storleken på de partiella ägarandelar som berörs av bestämmelsens tillämpningsområde. Centralhandelskammaren anser i sitt utlåtande att det är nödvändigt att tillämpningsområdet för den föreslagna underpunkten i begränsas och att definitionen inte omfattar vilka företag som helst där staten har ett litet (eventuellt dessutom indirekt) innehav. Centralhandelskammaren föreslår att bestämmelsens tillämpningsområde begränsas till att gälla endast företag där staten har bestämmande inflytande. Enligt advokatförbundets utlåtande är det utifrån lagförslaget oklart om företaget ska ägas av finska staten eller om det kan vara fråga om ett företag som ägs av någon annan stat. Advokatförbundet anser det vara nödvändigt att klart definiera storleken på statens ägarandel. Finansinspektionen anser att ändringen är begriplig, men föreslår att inflytelserik ställning begränsas till statsägda bolag. Enligt FA: s utlåtande skulle den föreslagna ändringen väsentligt och okontrollerat utvidga såväl kretsen av statsägda företag som kretsen av personer i politiskt utsatt ställning och göra utredningen av en sådan omständighet i praktiken omöjlig. Den föreslagna ändringen skulle medföra betydande problem med utredning och tolkning och därutöver administrativa kostnader för de rapporteringsskyldiga. Enligt FA: s utlåtande ska, om det anses nödvändigt att ändra den nuvarande definitionen av statsägda företag, som kriterium betraktas en ägarandel på över 50 procent eller ett bestämmande inflytande som grundar sig på någon annan omständighet i bolaget. FA konstaterar vidare att ändringen gäller också befintliga kunder, vilket innebär datatekniska och funktionella ändringsbehov, större personella resurser samt ökade kostnader för de rapporteringsskyldiga. Vid den fortsatta beredningen av propositionen konstaterades det att en precisering av definitionen i underpunkt i av begreppet personer i politiskt utsatt ställning, till följd av en uppdagad brist i verkställigheten av penningtvättslagstiftningen skulle kräva en så omfattande fortsatt beredning, att förslaget ströks och kommer att behandlas i en arbetsgrupp som tillsatts av finansministeriet.

Regionförvaltningsverket och FA förordade att definitionen i 1 kap. 4 § 1 mom. 13 punkten underpunkt a av begreppet medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning ändras så att en nära affärsförbindelse med en familjemedlem till en person i politiskt utsatt ställning inte längre

gör personen till medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning. Enligt regionförvaltningsverkets utlåtande finns det i detta fall ingen anledning att utsträcka kraven i den nationella lagstiftningen längre än vad som följer av penningtvättsdirektivet, i synnerhet som det inte är möjligt att med rimliga ansträngningar utreda de uppgifter som den gällande lagen förutsätter. Enligt Polisstyrelsens lotteriförvaltning skulle den föreslagna strykningen öka betydelsen av den riskbaserade bedömning som de rapporteringsskyldiga utför.

Regionalförvaltningsverket anser att definitionen av brevlådebank i 1 kap. 4 § 1 mom. 19 punkten är behövlig samt tillräckligt tydlig och informativ. FA påpekar i sitt utlåtande att begreppet ”finansiell grupp”, som ingår i definitionen, inte har definierats och anser det vara viktigt att det antingen definieras i propositionen eller ersätts med en term vars innehåll har definierats i lag. Även uttrycket ”avseende ett kreditinstitut eller finansiellt institut” är otydligt och FA föreslår att det ersätts med ”ett kreditinstitut eller finansiellt institut”. Vid den fortsatta beredningen har definitionen av brevlådebank preciserats med beaktande av remissyttrandena ovan.

Regionförvaltningsverket understödjer i sitt utlåtande preciseringen i 1 kap. 6 § i penningtvättslagen av begreppet verkliga förmånstagare i utländska truster. Advokatförbundet konstaterar till denna del att egendomsförvaltare har en specifik betydelse i lagen om investeringstjänster (747/2012) och att det inte är lämpligt att ta in denna betydelse i lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt. FA påpekar i sitt utlåtande att förmånstagarna inte alltid kan namnges på förhand och således bör det i lagen tydligt konstateras att de uppgifter som nämns i 3 kap. 3 § inte behöver samlas in i fråga om personer som avses i 5 punkten. På basis av dessa utlåtanden ansågs det inte nödvändigt att under den fortsatta beredningen göra några ändringar i förslaget.

Enligt inrikesministeriets utlåtande stöder förslagen i 2 kap. om riskbedömning framöver enhetligheten i och omfattningen av den nationella riskbedömningen av förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Också Finansinspektionen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning och regionförvaltningsverket förordar i princip de föreslagna ändringarna rörande den rapporteringsskyldigas riskbedömning. Enligt utlåtandena från regionförvaltningsverket och Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf är det särskilt önskvärt att man i propositionen uttryckligen tar ställning till vilka krav rapporteringsskyldiga som är små eller vilkas verksamhet inte kräver en fullständig riskbedömning kan avstå från. Regionförvaltningsverket, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, Finansinspektionen, FA och Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf anser att det är nödvändigt att närmare förklara de nya kraven och begreppen i anslutning till riskbedömningen, åtminstone i förarbetena till lagen. Enligt FA:s utlåtande är arbetsgivarens rätt att göra bakgrundsutredningar om sina arbetstagare ytterst begränsad, och utöver den allmänna dataskyddsförordningen ska avseende fästas åtminstone vid lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och säkerhetsutredningslagen (726/2014), vars krav inte kan ändras genom bestämmelserna i penningtvättslagen. Också Polisstyrelsens lotteriförvaltning och advokatförbundet påpekar att även andra bestämmelser än de om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism bör beaktas när det föreskrivs om skyldighet att göra bakgrundsutredningar om anställda. Vid den fortsatta beredningen av propositionen konstaterades det att de förslag som gäller den rapporteringsskyldigas riskbedömning kräver så omfattande tilläggsberedning, i synnerhet i fråga om krav och begrepp i anslutning till riskbedömning och om bakgrundsutredning av arbetstagare, att man beslutade stryka förslaget ur denna proposition och frågorna ska i stället ska behandlas i samband med kommande lagstiftningsprojekt.

Enligt förslaget ska till 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen i fråga om beaktande av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism fogas ett omnämnande också av under utveckling varande produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker. I Polisstyrelsens lotteriförvaltnings och regionförvaltningsverkets utlåtanden understöds förslaget med

beaktande av att ändringen utöver FATF:s rekommendation om saken också betonar ett riskbaserat grepp. För tydlighetens och begriplighetens skull anser FA att det är nödvändigt att i motiveringen klarlägga skillnaden mellan nya produkter, tjänster och transaktioner samt produkter, tjänster och transaktioner som är under utveckling. Vid den fortsatta beredningen kompletterades motiveringen till vissa delar men i övrigt beslutade man att hålla sig till formuleringarna i förslaget, eftersom riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism enligt punkt 15.1 i FATF:s rekommendation ska bedömas bl.a. så att eventuella risker som uppstår i samband med utvecklandet av nya produkter och transaktioner ska beaktas.

Enligt förslaget ska 3 kap. 1 § 3 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism förtydligas. I det gällande lagrummet, som föreslås bli ändrat, hänvisas det till det s.k. handräckningsdirektivet (77/799/EEG) och de skyldigheter som följer av det. Enligt Skatteförvaltningens uppfattning är det för tydlighetens skull nödvändigt att också hänvisa till skyldigheterna enligt genomförandet av det s.k. FATCA-avtalet (FördrS 25/2015) och OECD Common Reporting Standard, eftersom skyldigheterna när det gäller kundkontroll i praktiken är överensstämmande i alla dessa instrument. Enligt Skatteförvaltningen kan man, om det enbart hänvisas till handräckningsdirektivet, dra den slutsatsen att man på grundval av bestämmelserna om bekämpning av penningtvätt inte behöver beakta andra skyldigheter som följer av skattelagstiftningen. Vid den fortsatta beredningen konstaterades det att den föreslagna kompletteringen är motiverad och förslaget justerades till denna del.

Till 3 kap. 2 § i penningtvättslagen föreslås fogat ett uttryckligt förbud enligt FATF:s rekommendation 10 mot att ha anonyma kunder eller kunder som uppträder under fingerade namn. Den föreslagna ändringen harmonierar enligt inrikesministeriets syn med spelreglerna för det lagliga ekonomiska systemet. Enligt utlåtandet från dataombudsmannens byrå är det fråga om en viktig faktor i bekämpningen av penningtvätt och eftersom tankegången inte är ny utan redan framgår av kreditinstitutslagen och lagen om betalningsinstitut, kan förbudet mot anonym kommunikation anses behövt med tanke på bekämpningen och utredningen av penningtvätt. Eftersom utvidgningen enligt förslaget ska gälla andra finansinstitut inom vilka den normala policyn klart och tydligt innefattar kundkontroll på ett sådant sätt att man inte kan tala om anonyma eller falska kunder, kan utvidgningen enligt dataombudsmannens utlåtande anses stå i proportion till såväl tjänsteleverantörens handlingsfrihet som kundens kunskapsbaserade självbestämmanderätt. Även om regionförvaltningsverket i sin tillsyn inte har upptäckt att det finns anonyma kunder hos tillsynsobjekten, understöder verket att ett explicit förbud skrivs in i lagen. Enligt Polisstyrelsens lotteriförvaltning bör formuleringen justeras så att det talas om kundkonton vars innehavare inte har identifierats och kundkonton vars innehavares identitet inte har kontrollerats. Veikkaus föreslår i sitt utlåtande att förslaget förtydligas så att det ändringsförslag som gäller paragrafen inte ska gälla Veikkaus anonyma kunder. I Finland är anonymt penningspel möjligt inom ramen för de villkor som fastställs i penningtvättslagen. Utifrån remissvaren ändrades förslaget vid den fortsatta beredningen så att det enligt förslaget ska föreskrivas om ett uttryckligt förbud att ha anonyma konton eller konton under fingerade namn.

Enligt inrikesministeriets utlåtande är förslaget i 3 kap. 2 § i propositionsutkastet om begränsning av medelöverföringen till 1 000 euro när det gäller överföring av virtuella valutor i tillfälliga kundrelationer motiverat. Även om beloppet på 1 000 euro i sig är ganska litet, kan det konstateras att det i hög grad kan stödja och främja terrorism. Detta gäller i synnerhet i situationer där medelöverföringen upprepas flera gånger eller där beloppet i fråga ger en betydligt större köpkraft i den stat där medelöverföringen mottas. Centralkriminalpolisen påpekar i sitt utlåtande att man bör beakta särdragen hos de produkter som tillhandahållare av tjänster med virtuella valutor erbjuder, så att det i lagen utöver beloppet också nämns värdet, eftersom medelöverföringen inte i fråga om dessa produkter eller tjänster grundar sig på euro. Finansinspekt-

ionen fäster i sitt utlåtande uppmärksamhet vid ordalydelsen i FATF:s tolkningsanvisning, enligt vilken begreppet transaktion kan omfatta både VASP-aktörers överföringar av virtuella valutor och överföringar av fiatvalutor. Om denna tolkning följs, bör man i lagändringen använda ordet ”transaktion” i stället för ”överföring av medel”, varvid man undviker eventuella missförstånd om huruvida det är fråga om en fiatvalutaöverföring eller en sådan överföring av virtuell valuta som tillhandahållaren av virtuella valutor gör. Finansinspektionen betonar i sitt utlåtande att den föreslagna ändringen inte får försvaga nuläget, där alla kunder hos i Finland registrerade virtuella valutaaktörer betraktas som permanenta kunder och således ska identifieras oberoende av hur stora transaktioner deras kunder gör. Detta har ansetts nödvändigt också för att följa i vilket skede gränsen på 1 000 euro överskrids i fråga om en tillfällig kund. Enligt justitieministeriets utlåtande förefaller den föreslagna ändringen oftare än enligt gällande bestämmelser innebära en mer detaljerad granskning av kunduppgifterna, vilket kan bedömas ha konsekvenser för skyddet för privatlivet. Vid den fortsatta beredningen har förslaget ändrats till behövliga delar och avsnittet om förhållandet till grundlagen och om lagstiftningsordning har kompletterats utifrån remissvaren.

Vad gäller den föreslagna ändringen av 3 kap. 3 § om kundkontroll och bevarande av uppgifterna anser FA att de föreslagna ändringarna bör motiveras närmare bland annat i fråga om begreppet huvudsakligt affärsställe. FA vill också fästa uppmärksamhet vid att det inte är möjligt att få fram adressen till det huvudsakliga affärsstället från tillförlitliga offentliga register, utan informationen är beroende av kundens egen anmälan. FA anser att den rapporteringsskyldiga med beaktande av den riskbaserade metoden bör ha rätt att själv genom riskbedömning bestämma vilka uppgifter som behövs för kundkontrollen. Enligt FA kräver ändringarna i fråga om adresserna till hemorten och det huvudsakliga affärsstället också ändringar i de rapporteringsskyldigas informationssystem och processer. Vid den fortsatta beredningen beslöt man att hålla fast vid den föreslagna formulering med hänvisning till villkoret i FATF:s tolkningsanvisning 10, som föreskriver att man för identifiering av juridiska personer ska inhämta adressen till hemorten och, om den är en annan, adressen till det huvudsakliga affärsstället. Vid den fortsatta beredningen har man dock beaktat att den föreslagna kompletteringen kräver ändringar i de rapporteringsskyldigas informationssystem och processer och därför föreslås det en övergångsperiod fram till den 1 september 2021.

Enligt FA: s utlåtande förutsätter förslaget till ändring av 3 kap. 5 § om särskild identifieringsskyldighet i anslutning till försäkringsprodukter att identiteten hos förmånstagare till livförsäkringar och andra placeringsförsäkringar alltid ska kontrolleras när en betalning görs. Ändringen jämfört med nuvarande praxis är betydande och förutsätter att förmånstagaren antingen visar upp en identitetshandling hos tjänsteleverantören eller identifierar sig i en elektronisk kanal. I fråga om detta förslag konstaterades det vid den fortsatta beredningen att det endast handlar om att bringa den felaktiga bestämmelsen i överensstämmelse med penningtvättsdirektivet och förarbetena till den gällande lagen och att förslaget således bibehålls oförändrat.

Regionförvaltningsverket förordar det tillägg som föreslås i 3 kap. 6 § i penningtvättslagen, enligt vilket de rapporteringsskyldiga ska dokumentera de åtgärder som vidtagits för att identifiera den verkliga förmånstagaren. Förutom att kravet underlättar tillsynsmyndighetens tillsynsarbete ger det också den rapporteringsskyldiga en klar handlingsmodell för dokumentering av åtgärder för identifiering av de verkliga förmånstagarna. FA och Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf konstaterar å sin sida att denna skyldighet är tungrodd att genomföra och medför betydande ändringsbehov i informationssystemen. Skyldigheten ska på riskbasis begränsas till endast relevanta riskobjekt/kunder och övergångsperioden måste vara tillräckligt lång. Enligt justitieministeriets utlåtande förefaller den föreslagna ändringen innebära en mer detaljerad granskning av kunduppgifterna oftare än enligt gällande bestämmelser, vilket kan bedömas ha konsekvenser för skyddet för privatlivet. Vid den fortsatta beredningen har man

RP 261/2020 rd

beaktat att den föreslagna kompletteringen kräver ändringar i de rapporteringsskyldigas informationssystem och processer och därför föreslås en övergångsperiod fram till den 1 september 2020. Dessutom har avsnittet ”Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning” kompletterats i fråga om detta förslag.

Regionförvaltningsverket anser att 3 kap. 7 § i lagförslaget bör preciseras. Enligt regionförvaltningsverkets uppfattning ställer den gällande penningtvättslagen inte tillräckliga kvalitetskrav på en aktör som på den anmälningsskyldigas vägnar handhar skyldigheter i anslutning till kundkontroll. Det är därför nödvändigt att till paragrafen foga den föreslagna kompletteringen, som innehåller villkoret att de skyldigheter som motsvarar penningtvättslagen ska tillämpas samt att tillsynen ska fullgöras.

Till 3 kap. 8 § 1 mom. föreslås bli fogat ett uttryckligt förbud mot förenklade åtgärder för kundkontroll när det är fråga om exceptionella transaktioner eller när medel som ingår i en transaktion misstänks användas för finansiering av terrorism. Polisstyrelsens lotteriförvaltning anser att ändringsförslaget kan förordas, i synnerhet med beaktande av penningtvättslagens syfte. Genom ett uttryckligt förbud blir också tillämpningen av det förenklade förfarandet för kundkontroll klarare. Regionförvaltningsverket anser att förslaget är bra, men att tillägget i sig inte räcker till för att skapa klarhet i fråga om den förenklade varianten av åtgärder för kundkontroll.

FA efterlyser i sitt utlåtande en komplettering av bestämmelsen i 3 kap. 12 § om skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser. Vid den fortsatta beredningen ändrades förslaget i enlighet med den precisering som FA föreslog.

Bestämmelsen i 3 kap. 13 § om skärpta åtgärder för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning föreslogs bli preciserad. Enligt justitiekanslerns utlåtande är den nuvarande bestämmelsen utan tvivel bristfällig på det sätt som konstateras i propositionsutkastet. Justitiekanslern, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, advokatförbundet och FA konstaterade att de ändringar som föreslås i 1 kap. 4 § 1 mom. 11 punkten och 3 kap. 13 § 1, 3 och 4 mom. emellertid inte i kombination med bestämmelserna i penningtvättslagen i övrigt inte utgör en konsekvent helhet. I utlåtandena fästes också uppmärksamhet vid den föreslagna minimitiden på 12 månader, beräkningen av den samt vid risken i fråga om personer i politiskt utsatt ställning och det skärpta förfarandet för kundkontroll. Förslaget har en koppling till ändringen av definitionen i 1 kap. 4 § 11 punkten i strafflagen av begreppet person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag. Det beslutades att förslaget till ändring av definitionen stryks ur propositionen. Vid den fortsatta beredningen av propositionen och även med beaktande av remissyttrandena konstaterades det därmed att en precisering av definitionen av personer i politiskt utsatt ställning kräver en så omfattande fortsatt beredning att den ströks ur denna proposition och kommer att behandlas i den arbetsgrupp som tillsatts av finansministeriet.

Regionförvaltningsverket och Finansinspektionen förordar den ändring som föreslås i 4 kap. 4 § i penningtvättslagen, enligt vilken en rapporteringsskyldig får lämna ut sådana uppgifter inom koncernen som avser rapporter om tvivelaktiga transaktioner och om innehållet i dem. Informationsutbytet inom hela koncernen ska vara smidigt och internt informationsutbyte inom koncernen skulle enligt regionförvaltningsverkets uppfattning inte äventyra behandlingen av anmälan. Finansinspektionen betonar dock det riskbaserade greppet och aktörernas egen förmåga att bedöma konsekvenserna av en rapport. FA påpekar i sitt utlåtande att anmälan om tvivelaktiga transaktioner dock inte förutsätter någon konkret misstanke om att medlen utgör vinning av brottslig verksamhet eller hänför sig till finansiering av terrorism. FA föreslår i sitt utlåtande också en ändring i motiveringstexten, enligt vilken information om misstankar alltid ska förmedlas till hela koncernen, om centralen för utredning av penningtvätt inte ger andra anvis-

ningar. Enligt justitiekanslerns utlåtande har man i förslaget inte desto mera övervägt om definitionerna av koncernföretag i det fjärde penningtvättsdirektivet respektive bokföringslagen (1336/1997) motsvarar varandra och om det således är motiverat att stödja sig på den föreslagna definitionen av koncernföretag i 1 kap. 6 § 1 mom. i bokföringslagen. I propositionsutkastet har det inte heller fästs någon vikt vid att det i de bestämmelser i penningtvättslagen där begreppet koncern redan används inte samtidigt hänvisas till bokföringslagens definition av koncernbegreppet. Av detta följer att när man endast hänvisar till bokföringslagens definition av begreppet koncernföretag blir regleringen i penningtvättslagen internt inkonsekvent. Också Patent- och registerstyrelsen framhåller i sitt utlåtande att begreppet koncern i bokföringslagen inte inbegriper ägarintresseföretag, dvs. definitionerna i direktivet och bokföringslagen skiljer sig i detta avseende från varandra. I utlåtandet från dataombudsmannens byrå påpekas det att det inte ligger i linje med principen om ändamålsbundenhet att från annan lagstiftning (bokföringslagen) ta in ett begrepp som utvidgar behandlingen av personuppgifter. Enligt utlåtandet bör det till dessa delar göras en konsekvensbedömning av dataskyddet enligt artikel 35.10 i dataskyddsförordningen, där man beaktar och bedömer hur en sådan mer omfattande behandling av uppgifter kan inverka på anmälningsobjektets rättigheter och friheter. I utlåtandet konstateras också att om det är fråga om en sådan behandling utifrån en medlemsstats lagstiftning som på det sätt som avses i artikel 6.4 i dataskyddsförordningen uttryckligen avviker från det ursprungliga behandlingsändamålet, ska grunderna för nödvändigheten av och proportionaliteten i avvikelserna läggas fram. Med utgångspunkt i remissvaren har förslaget och motiveringen till det omformulerats och kompletterats med beaktande av dataskyddslagstiftningen och till denna del har också avsnittet om propositionens förhållande till grundlagen samt om lagstiftningsordningen kompletterats.

Enligt förslaget ska till 6 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen fogas en mening enligt vilken de tillsynsmyndigheter som avses i 7 kap. i penningtvättslagen samt centralen för utredning av penningtvätt utan ogrundat dröjsmål ska få tillgång till uppgifter om verkliga förmånstagare. Enligt utlåtandet från dataombudsmannens byrå förefaller förslaget om skyldighet för en sammanslutning att föra register över verkliga förmånstagare ha samband med att snabbt kunna leverera sådan information till myndigheten. Det handlar snarare om att förbättra tillgängligheten än om att sammanslutningen inte skulle ha laglig rätt att behandla sådana uppgifter. Förslaget är således inte problematiskt med tanke på legalitetsprincipen vid behandlingen. Enligt regionförvaltningsverkets utlåtande är den föreslagna lagändringen nödvändig och erbjuder tillsynsmyndigheterna ett sätt att effektivisera tillsynen över de rapporteringsskyldiga. Polisstyrelsens lotteriförvaltning understöder likaså i princip ändringsförslaget, men föreslår att det preciseras till de delar som nämns särskilt i utlåtandet. Enligt utlåtandena från justitieministeriet och Polisstyrelsens lotteriförvaltning finns det skäl att bedöma lagändringarnas konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter. I Centralkriminalpolisens utlåtande sägs det att det kan anses en aning oklart vad skyldigheten enligt den föreslagna 6 kap. 2 § att utan ogrundat dröjsmål få tillgång till uppgifter om verkliga förmånstagare avser och vem bestämmelsen egentligen förpliktar. Om man avser direkt åtkomst till uppgifter som upprätthålls av en sammanslutning, kan registreringen ha betydligt mer långtgående konsekvenser än om åtkomsten sker via myndighetsregister. Centralkriminalpolisen påpekar att centralen för utredning av penningtvätt redan nu har rätt att med stöd av 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt få uppgifter även om förmånstagare direkt av sammanslutningarna, och den föreslagna bestämmelsen skulle ha den effekten att sådana förfrågningar ska besvaras utan ogrundat dröjsmål. FA anser det vara viktigt att skyldigheten enligt paragrafen för sammanslutningar att inhämta, upprätthålla och lämna uppgifter om verkliga förmånstagare utvidgas till att gälla också Patent- och registerstyrelsen, utöver tillsynsmyndigheterna och centralen för utredning av penningtvätt. Dessutom bör iakttagandet av skyldigheten förstärkas genom lämpliga påföljder som den behöriga myndigheten kan påföra försumliga sammanslutningar. Utifrån remissvaren konstaterades det vid den fortsatta beredningen att förslaget förutsätter en så omfattande fortsatt beredning att

det ströks ur denna proposition och kommer att behandlas i samband med kommande lagstiftningsprojekt.

Ålands landskapsregering ser det som positivt att det till 7 kap. 1 § fogas en hänvisning till republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (500/2018), för att man ska kunna utreda vilka instanser som utövar tillsyn i enlighet med lagen. Samtidigt är det enligt landskapsregeringen viktigt att bestämmelsen endast är en hänvisningsbestämmelse som beaktar att det inte är möjligt att genom en rikslag överföra statens uppgifter på landskapsmyndigheterna. Justitiekanslern påpekar i sitt utlåtande att grundlagsutskottet i flera utlåtanden har konstaterat att det på grund av författningshierarkin inte är lämpligt att i lag nämna förordningar vid namn. I ett lagförslag kan man mer allmänt hänvisa till separata bestämmelser som gäller Åland och behandla frågan närmare i motiveringen. Justitieministeriet anser i sitt utlåtande att den föreslagna lagändringen på grund av självstyrelselagen för Åland (1144/1991) inte är möjlig. Bestämmelser om uppgifter för myndigheterna i landskapet Åland kan inte utfärdas i en lag som hör till rikets behörighet. Bekämpning av penningtvätt är dessutom en uppgift som hör till myndigheter i riket och som kan överföras till myndigheter i landskapet Åland endast genom en s.k. överenskommelseförordning i enlighet med självstyrelselagen för Åland. Enligt justitieministeriets utlåtande är det inte heller möjligt att i penningtvättslagen hänvisa till en gällande överenskommelseförordning. Med hänvisning till justitiekanslerns och justitieministeriets utlåtanden beslutade man vid den fortsatta beredningen att stryka förslaget ur propositionen.

Regionförvaltningsverket understöder ändringen av 9 kap. 2 § 1 och 2 mom. i penningtvättslagen så att de rapporteringsskyldiga också i sina filialer i EES-stater ska fullgöra sina skyldigheter i fråga om kundkontroll. Regionförvaltningsverket understöder också förslaget om att en rapporteringsskyldig som har verksamhetsställen i andra medlemsstater ska säkerställa att dessa verksamhetsställen följer de nationella bestämmelser i den andra medlemsstaten som syftar till att införliva penningtvättsdirektivet med den nationella lagstiftningen. Det föreslagna tillägget förtydligar den rapporteringsskyldigas ställning och ansvar i situationer där den rapporteringsskyldiga har verksamhetsställen i andra medlemsstater.

Inrikesministeriet konstaterar att de ändringar som föreslås i lagen om centralen för utredning av penningtvätt är värda understöd och påpekar i sitt utlåtande att centralens effektivitet bygger på dess rätt att i allt väsentligt få, behandla och utbyta information för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. I överensstämmelse med de allmänna krav som gäller polisens rätt att få information ska denna rätt definieras så entydigt som möjligt i befogenhetslagstiftningen. Enligt centralkriminalpolisens utlåtande har centralen för utredning av penningtvätt redan skött sådana analysuppgifter som nämns i 2 § i lagförslaget. Ålands landskapsregering välkomnar den utvidgning av skyldigheterna för centralen för utredning av penningtvätt som föreslås i 2 §. Landskapsregeringen förutsätter dock att rapporterna i fortsättningen finns tillgängliga både på svenska och på finska. Om väsentliga rapporter och sammanfattningar om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism inte finns tillgängliga på svenska, försätts landskapets tillsynsmyndigheter och rapporteringsskyldiga i både landskapet och det svenskspråkiga Finland i en svagare ställning än motsvarande finskspråkiga aktörer.

Enligt centralkriminalpolisen har skyldigheten enligt 4 § i lagförslaget att utan dröjsmål besvara en förfrågan som ett annat land gjort, redan i nuläget ingått i den interna arbetsgången vid centralen för utredning av penningtvätt. Centralen sänder anmälningar som gäller andra EU-medlemsstater vidare till dessa länder och den har aktivt deltagit i ett projekt som syftar till att genom tekniska lösningar göra utlämnandet av uppgifter mellan EU-länder ännu smidigare. Advokatförbundet anser det vara nödvändigt att man i propositionen tydligt anger advokaternas särställ-

ning och tystnadsplikt. I lagen föreskrivs det om skyldighet för advokater att bevara advokat-hemligheter. FA vill fästa uppmärksamhet vid att uttrycket ”vid behov” i det fjärde penning-tvättsdirektivet saknas i lagtexten och bör fogas till bestämmelsen. FA anser dessutom att det är rimligt att det i motiveringen tydligt konstateras att centralen för utredning av penningtvätt i första hand ska inhämta uppgifterna på annat sätt än personligen hos chefer eller anställda hos den rapporteringsskyldiga. Under den fortsatta beredningen av propositionen har de ändrings-förslag som lyfts fram i remissyttrandena bedömts och formuleringen av och motiveringen till 4 § kompletterats till nödvändiga delar.

Centralkriminalpolisen förordar en precisering av formuleringen i 5 § om situationer där utlämnande av uppgifter kan förvägras (annan grundad anledning). Den föreslagna formuleringen om brott mot de mänskliga rättigheterna, de grundläggande friheterna och de grundläggande principerna i Finlands rättsordning stämmer överens med bestämmelserna om straffrättslig rättshjälp. Enligt utlåtandet finns det ytterligare skäl att överväga om man, med beaktande av kraven i penningtvättsdirektivet, i situationer där uppgifter ska utlämnas bör och kan beakta motsvarande behovsprövade vägransgrunder som ska iaktas vid straffrättslig rättshjälp. I den nu föreslagna formen slopas alla dessa prövningsgrunder i lagen.

Justitiekanslern och justitieministeriet framhöll också behovet av att komplettera avsnittet ”Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning”. Avsnittet har därefter kompletterats avsevärt. Föreningen Pääomasijoittajat ry och FA lyfte i sina utlåtanden dessutom fram att det i lagen bör föreskrivas om en tillräckligt lång övergångsperiod för genomförande av ändringar i informationssystemen. Detta har beaktats i fråga om de förslag som bedöms kräva ändringar i de rapporteringsskyldigas informationssystem. I utlåtandena föreslogs ändringar också i andra bestämmelser i penningtvättslagstiftningen än de som ingår i utkastet till regeringsproposition. Förslagen i fråga har beaktats vid finansministeriet och kommer till behövliga delar att bedömas och behandlas i samband med framtida projekt för ändring av lagstiftningen om penningtvätt.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att till 1 mom. 4 punkten fogas en hänvisning till 7 b § i lagen om betalningsinstitut (297/2010). För närvarande saknas det i 1 mom. 4 punkten i paragrafen om tillämpningsområde en hänvisning till den nämnda lagens 7 b §, som gäller leverantörer av kontoinformationstjänster. Europeiska kommissionen har våren 2019 lämnat ett yttrande i ärendet till Europeiska bankmyndigheten, och i detta sammanhang har det konstaterats att leverantörer av kontoinformationstjänster omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

4 §. Definition. Paragrafens 1 mom. 9 punkt, där utländska truster definieras, föreslås bli preciserad så att definitionen också omfattar begreppet trustliknande juridiska konstruktioner. Genom ändringen kompletteras genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet. Europeiska kommissionen har publicerat en konsoliderad förteckning enligt artikel 31.10 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (1). Förteckningen omfattar endast truster (*trusts*) eller liknande juridiska konstruktioner som anmälts av medlemsstaterna senast den 10 september 2019 tjänst i anslutning till virtuella valutor. Förteckningen har publicerats i Europeiska unionens officiella tidning (EUT C 434, 27.12.2019, s. 27 och 28).

Det föreslås att 1 mom. 13 punkten underpunkt a ändras så att ett nära affärsförhållande med en familjemedlem till en person i politiskt utsatt ställning inte längre innebär att personen är medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning. I praktiken har det varit mycket svårt att utreda hur det förhåller sig och iakttagandet av bestämmelsen förutsätter att affärsförhållandena för familjemedlemmar till en person med ett betydande offentligt uppdrag beaktas eller utreds. Penningtvättsdirektivet kräver inte heller att definitionen av begreppet person i politiskt utsatt ställning utvidgas på det sätt som beskrivs ovan.

I 1 mom. 18 punkten underpunkt b görs en teknisk ändring.

Till paragrafens 1 mom. föreslås fogat *en ny 19 punkt* med en definition av begreppet brevlådebank. För att förtydliga begreppet brevlådebank är det nödvändigt att ta in en definition i penningtvättslagen. Enligt förslaget till 19 punkt avses med brevlådebank ett kredit- eller finansiellt institut eller ett institut som bedriver motsvarande verksamhet som ett kredit- eller finansiellt institut och som är registrerat i en jurisdiktion där det saknar ett fysiskt verksamhetsställe och en faktisk ledning, och som inte hör till en kredit- eller finanskoncern eller motsvarande ekonomisk sammanslutning som är föremål för offentlig tillsyn. I det fjärde penningtvättsdirektivet definieras brevlådebank i artikel 3. Enligt direktivet avses med brevlådebank ett kredit- eller finansiellt institut, eller ett institut som utför verksamhet som likställs med den som utförs av kreditinstitut eller finansiella institut, som är registrerat i en jurisdiktion där det saknar en meningsfull fysisk närvaro och ledning och inte är anknutet till en reglerad finansgrupp. I artikel 24 i det fjärde penningtvättsdirektivet föreskrivs det att medlemsstaterna ska förbjuda kreditinstitut och finansiella institut att ingå eller upprätthålla korrespondentförbindelser med brevlådebanker. Enligt den nämnda artikeln ska medlemsstaterna dessutom kräva att dessa institut vidtar lämpliga åtgärder för att se till att de inte ingår eller fortsätter att upprätthålla korrespondentförbindelser med ett kreditinstitut eller finansiellt institut som är känt för att tillåta att dess konton används av brevlådebanker. Genom 3 kap. 12 § i penningtvättslagen har man genomfört det i artikel 24 i penningtvättsdirektivet föreskrivna förbudet för ett kreditinstitut eller finansiellt institut att ingå eller upprätthålla korrespondentförbindelser med kreditinstitut eller finansiella institut som är kända för att tillåta att dess konton används av brevlådebanker genomförts. Genom att till penningtvättslagen foga en definition av brevlådebank kompletteras den ovan nämnda bestämmelsen i penningtvättslagen.

6 §. Verkliga förmånstagare i utländska trustar. I 1 mom. 2 och 3 punkterna görs tekniska ändringar. Till momentet föreslås dessutom bli fogat *en ny 4 punkt*, där bestämmelsen föreslås bli preciserad så att i den också hänvisas till personer som har samma eller en likvärdig ställning i en trust eller en liknande juridisk konstruktion i egenskap av instiftare eller eventuellt av instiftaren tillsatt beskyddare, förvaltare eller förmånstagare. Till paragrafen föreslås dessutom *ett nytt 2 mom.* bli fogat där det föreskrivs att om en förmånstagare som avses i 1 mom. inte ännu har fastställts avses med verkliga förmånstagare, i stället för förmånstagare, de persongrupper för vilkas huvudsakliga intresse den juridiska konstruktionen eller den juridiska personen har inrättats eller verkar. Ändringen förtydligar definitionen, eftersom det av dess nuvarande form inte klart framgår att alla personer i de ovan förtecknade roller som påträffas i den trust som granskas ska betraktas som verkliga förmånstagare. En utländsk trust kan alltså, beroende på situationen, ha flera verkliga förmånstagare samtidigt. Genom ändringen kompletteras genomförandet av artikel 3.6 b och c i penningtvättsdirektivet.

Paragrafens nuvarande 2 mom. blir *nytt 3 mom.* i vilket görs en teknisk ändring.

3 kap. **Kundkontroll**

1 §. Kundkontroll och riskbaserad bedömning. Det föreslås att till 2 mom. i fråga om beaktande av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism också fogas ett omnämnande av de produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker som är under utveckling. I sin nuvarande form gäller kravet nya och befintliga produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker. Kravet på att de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förknippade med nya och befintliga kunder, länder eller geografiska områden ska beaktas förblir oförändrat.

Ändringsförslaget baserar sig på FATF:s rekommendation 15 som gäller ny teknik. Enligt punkt 1 i rekommendationen ska riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism bedömas bland annat så att de risker som eventuellt uppstår i samband med utvecklingen av nya produkter och transaktioner beaktas. Enligt FATF:s bedömning förefaller det som om 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen inte i sin nuvarande ordalydelse utsträcks till situationer där den rapporteringsskyldiga överväger att utveckla en ny produkt eller tjänst innan den tillhandahålls kunderna. Bestämmelsen bör därför förtydligas och anpassas till FATF:s rekommendation 15. En riskbaserad bedömning ska således göras i fråga om under utveckling varande produkter och tjänster innan de görs tillgängliga.

I paragrafens 3 mom. föreslås en ändring av hänvisningen till lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG samt om tillämpning av direktivet (185/2013). Hänvisningen i gällande 3 mom. till lagen om beskattning är otydlig och syftet med ändringen är att förtydliga hänvisningen och på så sätt främja en korrekt tillämpning av den. Samtidigt preciseras hänvisningen så att den gäller även andra motsvarande omsorgsskyldigheter. Med dessa andra omsorgsskyldigheter avses de skyldigheter som följer av det s.k. FACTA-avtalet (FördrS 25/2015) och OECD:s Common Reporting Standard (CRS). CRS baserar sig på ett multilateralt avtal mellan behöriga myndigheter om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton (FördrS 62/2015). Genomförandet av avtalet och standarden förutsätter att det i Finland finns bestämmelser och förfaranden som säkerställer att förfarandet för aktsamhet enligt avtalet och standarden är effektivt. Rapporteringen av upplysningar om finansiella konton och finansinstitutens aktsamhetsplikt grundar sig i fråga om beskattningen förutom på ovan nämnda bestämmelser och avtal dessutom på 3 kap. 17 a—17 e § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). För tydlighetens skull och för att säkerställa att skyldigheterna i fråga om kundkontroll enligt bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism omfattar alla motsvarande skyldigheter som följer av skattelagstiftningen, föreslås bestämmelsen bli preciserad så att den gäller alla de skyldigheter i fråga om kundidentifiering som följer av skattelagstiftningen.

2 §. Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet. Till 1 mom. föreslås fogat ett uttryckligt förbud enligt FATF:s rekommendation 10 mot att ha anonyma eller fiktiva kunder. För närvarande finns det i 15 kap. 18 § i kreditinstitutslagen ett förbud mot att erbjuda anonyma konton och bankfack. I 39 § 1 mom. i lagen om betalningsinstitut finns ett förbud mot att erbjuda anonyma konton. FATF har påpekat att dessa explicita förbud inte sträcker sig till andra finansiella institut med beaktande av tillämpningsområdet för kreditinstitutslagen och lagen om betalningsinstitut. För att undvika överlappande reglering ska det i lagen om penningtvätt inte tas in ett förbud enligt kreditinstitutslagens eller lagen om betalningsinstitut att erbjuda anonyma konton, utan ett förbud mot att ha anonyma eller fiktiva kunder.

Paragrafens 1 mom. 1 punkten ändras enligt förslaget och kompletteras med *nya underpunkter a, b och c*. Till den nya underpunkten c läggs ett krav enligt vilket gränsen för obligatorisk kundidentifiering och kontroll av kundens identitet i ett tillfälligt kundförhållande är en överföring på tusen euro när det är fråga om en sådan transaktion som utförs inom en i lagen om

tillhandahållare av virtuella valutor avsedd tjänst i anslutning till virtuella valutor och som överstiger 1 000 euro. På detta sätt förverkligas punkt 7a i tolkningsanvisningen (*interpretative note*) för FATF:s rekommendation 15 om kundkontroll och verifiering av identiteten, enligt vilken skyldigheten i fråga om kundkontroll och verifiering av identiteten aktualiseras när tröskelvärdet för tillfälliga transaktioner i anslutning till virtuella valutor överskrider 1 000 euro. Med en transaktion som tillhandahållare av virtuella valutor utför avses både sådana tjänster i anslutning till virtuella valutor som avses i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor och andra eventuella reglerade transaktioner som tillhandahållaren av virtuella valutor utför eller möjliggör.

3 §. Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifter. Till 2 mom. 3 punkten fogas i fråga om juridiska personer ett krav på att uppgiften om kundkontroll också ska inbegripa adressen till en juridisk persons hemort och det huvudsakliga affärsstället samt organisationsregler.

FATF har i sin utvärderingsrapport om Finland påpekat att bestämmelsen i sin nuvarande form inte innehåller något krav på identifiering och kontroll av en juridisk person på grundval av adressen på hemorten och adressen till det huvudsakliga affärsstället, om den avviker från adressen på hemorten. Genom ändringsförslaget kommer bestämmelsen att bättre motsvara FATF:s rekommendation 10 om förfarandet för kundidentifiering och kontroll av kundens identitet. Enligt anvisningen för tolkningen av rekommendationen ska man för identifiering av juridiska personer registrera adressen på hemorten och det huvudsakliga affärsställets adress, om den avviker från adressen på hemorten.

För att FATF:s rekommendation ska kunna förverkligas bör man i identifieringsuppgifterna å ena sidan med tanke på risken och å andra sidan med tanke på den administrativa bördan bevara och uppdatera uttryckliga uppgifter om en juridisk persons hemort och det huvudsakliga affärsställets adress, som kan avvika från den juridiska personens registrerade adress. Information om den geografiska plats där kunden bedriver sin verksamhet behövs för att man ska kunna känna till kunden och bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förknippad med kunden.

Till momentets 3 punkt ska utöver bolagsordningen fogas ett omnämnande om organisationsregler, eftersom alla sammanslutningsformer, som exempelvis andelslag eller stiftelser, inte har någon bolagsordning.

De föreslagna kompletteringarna kräver ändringar i de rapporteringsskyldigas informationssystem och processer. För att tekniska ändringar ska kunna göras och uppgifter om befintliga kunder kompletteras föreslås en övergångsperiod fram till den 1 september 2021 för ikraftträdandet av bestämmelserna.

5 §. Särskild identifieringsskyldighet i anslutning till försäkringsprodukter. I propositionen föreslås det att ett fel i paragrafens 2 mom. korrigeras så att det motsvarar artikel 13.5 i det fjärde penningtvättsdirektivet och förarbetena till penningtvättslagen. Skyldigheten att identifiera förmånstagaren ska således ändras till en skyldighet att kontrollera förmånstagare vid utbetalning.

6 §. Identifiering av verkliga förmånstagare. Till paragrafen föreslås fogat ett nytt 2 mom. enligt vilket de rapporteringsskyldiga ska dokumentera de åtgärder som vidtagits för att identifiera verkliga förmånstagare. Paragrafen kompletteras till den del som det i paragrafen inte har beskrivits om de rapporteringsskyldigas skyldighet att dokumentera åtgärder som vidtagits för att fastställa den faktiska ägaren och förmånstagaren, vilket förutsätts i artikel 3.6 a underpunkt ii i det fjärde penningtvättsdirektivet. Med identifieringsåtgärder avses här exempelvis hur ofta uppgifterna om den verkliga förmånstagaren har kontrollerats eller uppdaterats, var uppgifterna har kontrollerats, exempelvis hos kunden, ett offentligt register eller någon annan ordentlig källa

och hur uppgifterna har bedömts till exempel i fråga om deras tillförlitlighet, samt eventuella ytterligare utredningar som gjorts. Genom ändringen avhjälps brister i samband med genomförandet av artikel 3.6 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

De föreslagna kompletteringarna kräver ändringar i de rapporteringsskyldigas informationssystem och processer. För att tekniska ändringar ska kunna göras och uppgifter om befintliga kunder kompletteras föreslås en övergångsperiod fram till den 1 september 2021 för ikraftträdandet av bestämmelserna.

7 §. Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkontroll för en rapporteringsskyldigas räkning. Det föreslås att 2 mom. kompletteras så att till momentet fogas ett omnämnande om tillsynen över de skyldigheter som gäller kundkontroll och bevarande av uppgifter och över att skyldigheten fullgörs. Genom bestämmelsen avhjälps den brist som hänför sig till genomförandet av artikel 26 i penningtvättsdirektivet gällande tillsynen över att kraven i direktivet uppfylls. Också enligt FATF:s bedömning motsvarar bestämmelsen inte helt rekommendation 17 som gäller tredjeparter, eftersom det i 2 mom. som gäller andra stater än EES-stater inte i enlighet med rekommendationen finns något omnämnande om kundkontroll och bevarande av uppgifter samt tillsyn över att skyldigheterna fullgörs. Genom ändringen motsvarar bestämmelsen bättre FATF:s rekommendation 17.

8 §. Förenklade åtgärder för kundkontroll. Till 1 mom. föreslås bli fogat ett uttryckligt förbud mot förenklade åtgärder för kundkontroll när det är fråga om exceptionella transaktioner eller när medel som ingår i en transaktion misstänks användas för finansiering av terrorism. FATF har påpekat att 3 kap. 8 § i penningtvättslagen inte helt uppfyller kravet i FATF:s rekommendationer 1, 10 och 22 om att den rapporteringsskyldiga inte ska kunna tillämpa förenklade åtgärder för kundkontroll om den rapporteringsskyldiga upptäcker transaktioner som avviker från eller väcker misstanke beträffande kundens normala affärsverksamhet. Lagändringen är relevant närmast i situationer där den rapporteringsskyldiga vid förenklade åtgärder för kundkontroll upptäcker en tvivelaktig transaktion eller misstänker att medel som ingår i transaktionen används för finansiering av terrorism.

12 §. Skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser. Det föreslås att 5 mom. preciseras. Dessutom föreslås det att 1 punkten i momentet ändras så att ett kreditinstitut eller finansiellt institut som är motpart löpande ska vidta åtgärder för kundkontroll i fråga om kunder som har direkt tillgång till ett konto i kreditinstitutet eller det finansiella institutet. Enligt artikel 19 e i penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna, när det gäller gränsöverskridande korrespondentförbindelser med ett motpartsinstitut i ett tredjeland, utöver de åtgärder för kundkännedom som fastställs i artikel 13, kräva att deras kreditinstitut och finansiella institut när det gäller payable-through-konton försäkras sig om att motpartsinstitutet har kontrollerat kundens identitet och löpande vidtagit åtgärder för kundkännedom och att de på begäran kan tillhandahålla korrespondentinstitutet relevanta kundkännedomsuppgifter. I 12 § har inte på det sätt som förutsätts i direktivet hittills föreskrivits om löpande åtgärder för kundkontroll, och därför bör paragrafen ändras.

4 kap. **Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner**

4 §. Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner. Det föreslås att ordalydelsen i 2 mom. ändras så att informationsutbyte om rapporter om tvivelaktiga transaktioner ska omfatta hela koncernen. Enligt det gällande momentet är informationsutbyte möjligt endast inom finans- och försäkringskonglomerat. Dessutom föreslås bestämmelsen bli kompletterad så att utlämnandet av uppgifter ska vara nödvändigt för att en tvivelaktig trans-

aktion ska kunna bedömas och centralen för utredning av penningtvätt inte har bett om begränsning av utlämnandet. Då uppfyller bestämmelsen också kraven i fråga om känsliga uppgifter, eftersom uppgifter om en misstänkt transaktion vid en potentiell brottsmisstanke kan klassificeras som känsliga uppgifter. Syftet med ändringen är att paragrafen ska motsvara ordalydelsen i artikel 39.3 och 39.4 samt 45.8 i penningtvättsdirektivet. I den sist nämnda artikeln föreskrivs det att medlemsstaterna ska se till att informationsutbytet inom en koncern tillåts. Om information till centralen för utredning av penningtvätt när det gäller misstankar om att medel utgör vinning av brottslig verksamhet eller har samband med finansiering av terrorism ska förmedlas till hela koncernen, om centralen för utredning av penningtvätt inte ger andra anvisningar.

Enligt artikel 3.15 i penningtvättsdirektivet avses med koncern en grupp av företag som består av ett moderföretag, dess dotterföretag och enheter i vilka moderföretaget eller dess dotterföretag har ägarintressen samt företag som står till varandra i ett sådant förhållande som avses i artikel 22 i direktiv 2013/34/EU. Termen "ägarintresse" i direktivet har inte definierats närmare. Med ägarintresse avses dessutom andra former av ekonomiskt samarbete. Enbart en minoritetsinvestering i ett företag är inte ett sådant ägarintresse som avses i direktivet, utan det ska utöver ägande också vara fråga om annat ekonomiskt samarbete. Exempelvis finns det ett sådant ägarintresse som avses i direktivet mellan företag som hör till en sammanslutning av inlåningsbanker och finans- och försäkringskonglomerat, men en motsvarande typ av ägarintresse kan uppkomma också genom avtal. På dessa grunder definieras en koncern som avses i penningtvättsdirektivet i den nationella lagen som en koncern eller annan ekonomisk sammanslutning. Även om den uttryckliga hänvisningen till finans- och försäkringskonglomerat ersätts med begreppet *koncern* eller *annan ekonomisk sammanslutning*, är syftet med ändringen inte att utesluta informationsutbyte inom finans- och försäkringskonglomerat, utan att utvidga rätten till informationsutbyte till att omfatta alla typer av företag som hör till koncerner och andra ekonomiska sammanslutningar.

9 kap. Särskilda bestämmelser

2 §. *Rapporteringskyldigas filialer och andra bolag.* Det föreslås att *1 och 2 mom.* ändras så att till dem fogas en uttrycklig hänvisning till EES-stater. FATF har i sin länderrapport om Finland påpekat att den nuvarande ordalydelsen i bestämmelsen hänvisar till att den endast gäller andra stater än EES-stater och därmed inte helt motsvarar FATF:s rekommendationer 18 och 23.

Det föreslås att till paragrafen fogas *ett nytt 3 mom.* enligt vilket rapporteringskyldiga som har affärsställena i andra medlemsstater ska säkerställa att affärsställena iakttar denna medlemsstats nationella bestämmelser med avseende på införlivandet av penningtvättsdirektivet i den nationella lagstiftningen. Genom ändringen genomförs artikel 45.2 i penningtvättsdirektivet, enligt vilken medlemsstaterna ska kräva att ansvariga enheter som driver företag i en annan medlemsstat ser till att dessa företag iakttar denna medlemsstats nationella bestämmelser med avseende på införlivandet av detta direktiv.

I paragrafens *4 mom.* föreslås en teknisk ändring. Till momentet föreslås det dessutom bli fogat ett krav på vidtagande av ytterligare åtgärder genom en hänvisning till kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 av den 31 januari 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med avseende på tekniska tillsynsstandarder som fastställer minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som kreditinstitut och finansiella institut ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa tredjeländer. Enligt artikel 45.5 i penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna, om ett tredjelands rätt inte tillåter genomförandet av den politik och de förfaranden som krävs enligt artikel 45.1 i direktivet, kräva att ansvariga enheter säkerställer att filialer och majoritetsägda dotterföretag i det

tredje landet vidtar ytterligare åtgärder för att effektivt hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och att de informerar hemmedlemsstatens behöriga myndigheter. De tekniska standarderna för tillsyn i kommissionens delegerade förordning anger vilken typ av ytterligare åtgärder som avses i artikel 45.5 i penningtvättsdirektivet och vilka minimiåtgärder kreditinstitut och finansiella institut ska vidta om tredjelandets lagstiftning inte tillåter genomförande av de åtgärder som krävs enligt artikel 45.1 och 45.3. Också FATF har i sin länderrapport om Finland påpekat att det i 3 mom. saknas ett krav enligt rekommendationerna 18 och 23 om att vidta behövliga tilläggsåtgärder för att avvärja risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism, när lagstiftningen i den aktuella staten inte tillåter att de förfaranden som föreskrivs i den nationella lagen för kundkontroll iakttas. Den föreslagna ändringen svarar på kraven i såväl penningtvättsdirektivet som FATF:s rekommendationer.

7.2 Lag om ändring av lagen om centralen för utredning av penningtvätt

2 §. Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter. I 1 mom. 7 punkten görs en teknisk ändring. Det föreslås att till momentet fogas *en ny 8 punkt*, där det i överensstämmelse med det fjärde penningtvättsdirektivet föreskrivs att centralen för utredning av penningtvätt ska göra operativa och strategiska analyser. I artikel 32.8 i det fjärde penningtvättsdirektivet föreskrivs det om centralens analysfunktion. Enligt direktivet ska analysen bestå av en operativ analys som är inriktad på enskilda fall och särskilda mål eller på lämpliga utvalda uppgifter, beroende på de mottagna uppgifternas typ och volym och den förväntade användningen av uppgifterna efter spridningen samt av en strategisk analys av trender och mönster i penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med den strategiska analysen är att förebygga och avslöja brott. Uppgifterna i penningtvättsregistret får användas för strategisk analys och analysen får ges vidare. Centralen för utredning av penningtvätt har gjort såväl operativa som strategiska analyser också under den gällande lagens giltighetstid, så lagändringen bedöms inte ha några nämnvärda konsekvenser för centralens praktiska verksamhet.

4 §. Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter. Det föreslås att 1 mom. ändras så att de rapporteringsskyldigas chefer och anställda vid behov ska samarbeta med centralen för utredning av penningtvätt. Enligt artikel 33.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att ansvariga enheter, och i tillämpliga fall deras styrelseledamöter och anställda, utan dröjsmål samarbetar fullt ut genom att självmant underrätta centralen, inbegripet genom att lämna in en rapport, i de fall den ansvariga enheten vet, misstänker eller har rimliga skäl att misstänka att medel, oberoende av vilket belopp det gäller, utgör vinning av brottslig handling eller har koppling till finansiering av terrorism, och genom att skyndsamt besvara centralens begäran om ytterligare uppgifter i sådana fall samt att på centralens begäran direkt eller indirekt ge den all nödvändig information i enlighet med de förfaranden som inrättats genom tillämplig rätt. I 4 § i den gällande lagen om centralen för utredning av penningtvätt finns inga uttryckliga bestämmelser om att de rapporteringsskyldigas chefer och anställda ska samarbeta med centralen, och därför föreslås det att bestämmelsen kompletteras till denna del.

När det gäller detta förslag bör man dock beakta den särskilda ställning som gäller advokater och rättegångsbiträden med tillstånd i fråga om tystnadsplikten. I fråga om dessa personer finns det bestämmelser om tystnadsplikt i särskilda lagar. Det är fråga om ett sådant skydd för förtroendet mellan klienter och advokater eller rättegångsbiträden med tillstånd som har föreskrivits för att skydda klienten.

5 §. Utbyte av information. Det föreslås att 3 mom. preciseras för att bättre motsvara penningtvättsdirektivet. I 5 § 3 mom. i den gällande lagen föreskrivs det att centralen kan vägra lämna ut uppgifter om det kan vara till skada för arbetet med att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket egendom eller vinning har fått av

penningtvätt eller finansiering av terrorism eller av någon annan grundad anledning. Enligt förslaget ska det inte längre räcka med att åberopa någon annan grundad anledning för vägran att lämna ut uppgifter i de fall där vägran inte grundar sig på att utlämnandet kan vara till skada för förhindrande, avslöjande eller utredning av penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket vinning av penningtvätt eller finansiering av terrorism fås. I förekommande fall kan utlämnande av uppgifter vägras om utlämnandet skulle strida mot principerna för de mänskliga rättigheterna eller de grundläggande fri- och rättigheterna eller på något annat sätt strida mot de grundläggande principerna i Finlands rättsordning. Detta kan vara fallet exempelvis om dödsstraff tillämpas i det land som begär utlämnande av uppgifter och utlämnande kunde leda till att den person som uppgifterna gäller kan dömas till ett sådant straff. I artikel 53.3 i det fjärde penningtvättsdirektivet föreskrivs det att centralen för utredning av penningtvätt endast i undantagsfall får vägra att utbyta information, om utbytet skulle kunna strida mot de grundläggande principerna i dess nationella rätt. Dessa undantagsfall ska enligt direktivet specificeras på ett sådant sätt att missbruk och onödiga begränsningar av det fria utbytet av information för analysändamål förhindras. I artikel 53.3 i det fjärde penningtvättsdirektivet föreskrivs det att centralen för utredning av penningtvätt endast i undantagsfall får vägra att utbyta information, om utbytet skulle kunna strida mot de grundläggande principerna i dess nationella rätt. Dessa undantagsfall ska specificeras på ett sådant sätt att missbruk och onödiga begränsningar av det fria utbytet av information för analysändamål förhindras. Syftet med den föreslagna ändringen är att bestämmelsen ska motsvara de förutsättningar för vägran att utbyta information som anges i artikel 53.3 i penningtvättsdirektivet.

Dessutom föreslås det att till momentet fogas en skyldighet för centralen för utredning av penningtvätt att till centralen för utredning av penningtvätt i den berörda medlemsstaten utan dröjsmål lämna en i 4 kap. 1 § i penningtvättslagen avsedd anmälan om tvivelaktiga transaktioner som gäller en annan medlemsstat. I sådana situationer ska centralen för utredning av penningtvätt vidarebefordra den mottagna rapporten till centralen för utredning av penningtvätt i en annan medlemsstat. Genom ändringen genomförs artikel 53.1.3 i penningtvättsdirektivet.

Det föreslås vidare att 4 mom. ändras så att det med artikel 56.2 det i enlighet i penningtvättsdirektivet föreskrivs om skyldigheten för centralen för utredning av penningtvätt att samarbeta vid tillämpningen av den senaste tekniken för att utföra uppgifterna enligt direktivet. I 5 § i den gällande lagen föreskrivs det att de uppgifter som avses i paragrafen får tas emot och lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form i ett gemensamt överenskommet förfarande. Till denna mening föreslås således fogat en hänvisning till den senaste tekniken.

7.3 Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

6 §. *Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton.* Det föreslås att till paragrafens 2 mom. 1 punkten fogas ett motsvarande omnämnande som i 3 mom. 1 punkten och 4 § 2 mom. 1 punkten om att ifall kontoinnehavaren är en juridisk person ska uppgifter föras in i registret också om vilka som har rätt att använda ett konto och samma uppgifter om dem som nämns tidigare i bestämmelsen. Preciseringsen är nödvändig för att förtydliga att i registret över bank- och betalkonton också ska föras in uppgifter om dem som har rätt att använda juridiska personers konton. Genom ändringen preciseras bestämmelsen och främjas en korrekt lagtillämpning. Ändringen föreslogs redan våren 2020 i en proposition (RP 55/2020 rd) med förslag till ändring av denna lag, men av misstag föll ändringen bort i förslaget till paragrafändringar.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Enligt 3 kap. 8 § 2 mom. i penningtvättslagen får statsrådet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om sådana kunder, produkter, tjänster, betalningsförmedlingar, leveranssätt och

geografiska riskfaktorer som kan vara förenade med låg risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt om förfarandena i sådana situationer. Avsikten är att dessa situationer och i förekommande fall även andra situationer ska kunna beaktas i statsrådets förordning för att säkerställa att Finland på det sätt som penningtvättsdirektivet förutsätter lättare kan uppfylla medlemsstaternas skyldighet att reagera på föränderliga risker för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Enligt 3 kap. 10 § 2 mom. får statsrådet dessutom genom förordning utfärda närmare föreskrifter om sådana kunder, produkter, tjänster, transaktioner, leveranssätt och geografiska riskfaktorer som är förenade med extra hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt om förfarandena i sådana situationer. Den tidigare lagen (503/2008) innehöll inget motsvarande bemyndigande att utfärda förordning, så det skulle röra sig om en helt ny förordning. Utkasten till statsrådets förordningar om ett förenklat och effektiviserat förfarande för kundkontroll var föremål för remissbehandling våren 2018 och avsikten är att de ska utfärdas så snart som möjligt.

Inrikesministeriet har berett utkast till statsrådsförordningar om förenklad respektive effektiviserad kundkontroll och utkasten har undergått remissbehandling våren 2018. Avsikten är att inrikesministeriet så snart som möjligt ska utfärda förordningarna.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 april 2021. Ändringarna i 3 kap. 3 § 2 mom, 3 punkten och 6 § 2 mom. föreslås emellertid träda i kraft först den 1 september 2021.

10 Verkställighet och uppföljning

Finansministeriet och inrikesministeriet ska bevaka hur den nya lagstiftningen fungerar, bl.a. inom ramen för de nationella arbetsgrupperna för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och utifrån de diskussioner som förs med centrala aktörer för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. I synnerhet de tillsynsmyndigheter samt advokatföreningen, som enligt 7 kap. 1 § i penningtvättslagen ska övervaka efterlevnaden, har möjlighet att vid utförandet av tillsynsuppgifterna bli varse lagändringarnas inverkan på verkställigheten av bestämmelserna och hur de fungerar.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1153 om regler för att underlätta användningen av finansiell och annan information för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra vissa brott och om upphävande av rådets beslut 2000/642/RIF antogs den 20 juni 2019 (nedan *direktivet om finansiell information*). Direktivet trädde i kraft den 31 juli 2019 och medlemsstaterna ska senast den 1 augusti 2021 sätta i kraft de lagar, författningar och administrativa föreskrifter som är nödvändiga för att följa direktivet.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna utse de myndigheter som har befogenheter att komma åt de centraliserade nationella bankkontoregister som medlemsstaterna inrättat och göra sökningar i dem. Dessutom ska medlemsstaterna utse de behöriga myndigheter som kan begära och ta emot finansiell information och finansiella analyser från finansunderrättelseenheterna. I direktivet föreskrivs också om utbyte av uppgifter mellan finansunderrättelseenheterna och med

Europol. Inrikesministeriet tillsatte den 10 januari 2020 ett lagstiftningsprojekt för att genomföra direktivet. Inom projektet planeras förslag till ändringar åtminstone i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, som också i denna proposition föreslås bli ändrad. Avsikten är att en proposition om genomförande av direktivet om finansiell information lämnas till riksdagen under vårsessionen 2021.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den gällande penningtvättslagen, lagen om centralen för utredning av penningtvätt och lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton har stiftats med grundlagsutskottets medverkan. De ändringar som föreslås i propositionen är tekniska till sin karaktär och preciserar och förtydligar närmast de gällande bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism enligt penningtvättslagen och lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Det är således i huvudsak fråga om implementering av Europeiska unionens lagstiftning.

Den gällande regleringens grundlagsenlighet bedömdes i regeringens proposition om genomförande av det fjärde penningtvättsdirektivet i fråga om betydande utövning av offentlig makt och administrativa påföljder i pengar, skydd för privatlivet, egendomsskydd, näringsfrihet (RP 228/2016 rd) och i sitt utlåtande GrUU 2/2017 rd om propositionen ansåg grundlagsutskottet att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Även i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och till vissa lagar som har samband med den (RP 167/2018 rd) ingår till vissa delar lagändringar som kompletterat den gällande regleringen, i synnerhet när det gäller lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Också i den regeringspropositionen bedömdes regleringens grundlagsenlighet bl.a. i fråga om integritetsskyddet och rättsskyddet. I samband med behandlingen av dessa propositioner hade man ännu inte tillgång till grundlagsutskottets reviderade tolkningspraxis om speciallagstiftning som gäller behandling av personuppgifter.

Vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade i grundlagens 10 §. I 10 § 1 mom. i grundlagen föreskrivs det att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har bedömt banksekretessen i förhållande till skyddet för privatlivet. Utskottet har ansett att de uppgifter som omfattas av banksekretessen inte gäller kärnan i det som avses med privatlivet. Utskottet har uppmärksammat förutsättningarna för skyldigheten att lämna ut uppgifter och skyldigheten att på förhand underrätta kunden (se t.ex. GrUU 14/2002 rd, s. 4 och GrUU 7/2000 rd, s. 4). Grundlagsutskottet har emellertid till vissa delar reviderat sin tolkningspraxis (se GrUU 48/2018 rd, s. 3—4). Det finns skäl att notera att det numera utifrån information om betalningstransaktioner går att skapa sig en mycket detaljerad bild av en persons egenskaper och privatliv. Dessutom kan det vid behandlingen av information om sådana tvivelaktiga transaktioner som avses i penningtvättslagen vara fråga om potentiella brottsmisstankar, även om anmälningarna om transaktionerna inte alltid leder till en anmälan om brott.

Penningtvättslagen, lagen om centralen för utredning av penningtvätt och lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton handlar i stor utsträckning om att sätta i kraft unionsrätten. På vissa punkter i dessa lagar har dock lämnats ett visst nationellt handlingsutrymme utövat. Grundlagsutskottet anser det viktigt att det, i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan, tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella spelrummet utnyttjas (se GrUU 25/2005 rd). Dataskyddsförordningen lämnar i vissa frågor medlemsstaterna ett nationellt handlingsutrymme med karaktär av direktiv. Medlemsstaterna ska förena skyddet av personuppgifter enligt den allmänna dataskyddsförordningen med vissa andra rättigheter och intressen såsom yttrandefriheten och offentlighetsprincipen (se RP 9/2018 rd, s. 4—5). Grundlagsutskottet har framhållit att det finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är

RP 261/2020 rd

av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 1/2018 rd, s. 3, GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2 och GrUU 44/2016 rd, s. 4).

I en konstitutionell bedömning ska tyngdpunkten ligga på en innehållslig analys av bestämmelserna om skyddet och behandlingen av personuppgifter, menar grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 14/2018 rd. Det relevanta i en konstitutionell analys av användningen av det nationella handlingsutrymmet är dels de innehållsliga kraven i fråga om skyddet för privatlivet och personuppgifter, dels relationen mellan skyddet för övriga informationsrelaterade grundläggande fri- och rättigheter och skyddet för privatlivet och personuppgifter. Dessutom finns det konstitutionella frågor som anknyter till garantierna för rättstrygghet och god förvaltning, som kräver nationell lagstiftning.

Skyddet för privatlivet och personuppgifter bör stå i proportion till andra grundläggande och mänskliga rättigheter samt till andra väsende samhällsliga intressen som allmän säkerhet, som i extrema fall kan gå tillbaka på den personliga säkerheten som grundläggande rättighet (GrUU 5/1999 rd, s. 2). Lagstiftaren ska garantera skyddet för privatlivet och personuppgifter på ett sätt som är godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet understryker att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter. Bedömningen går ut på att samordna och avväga två eller flera bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 8, GrUU 54/2014 rd, s. 2 och GrUU 10/2014 rd, s. 4).

Lagförslag 1 i propositionen är betydelsefullt med avseende på 10 § i grundlagen. Till 3 kap. 2 § om kundidentifiering och kontroll av kundens identitet fogas ett krav på att gränsen för skylldigheten att identifiera och kontrollera en kunds identitet i tillfälliga kundrelationer ska vara en transaktion på 1 000 euro, när det är fråga om transaktioner som en tjänst i anslutning till av virtuella valutor. I fråga om bestämmelsen om identifiering av verkliga förmånstagare i 3 kap. 6 § föreslås också en ny förpliktelse enligt vilken de rapporteringsskyldiga ska dokumentera de åtgärder som vidtagits för att identifiera verkliga förmånstagare. I sin nuvarande utformning motsvarar bestämmelsen inte helt penningtvättsdirektivet och den föreslås därför bli preciserad. Den föreslagna ändringen innebär en mer detaljerad granskning av kunduppgifterna oftare än enligt gällande bestämmelser, vilket kan bedömas ha konsekvenser för skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen.

I artikel 6.1 i dataskyddsförordningen fastställs vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att behandlingen ska vara laglig. Enligt artikel 43.1 i penningtvättsdirektivet betraktas sådan behandling av personuppgifter i syfte att bekämpa sådan penningtvätt och finansiering av terrorism som avses i artikel 1 i direktivet som ett sådant ärende av allmänt intresse som avses i EU: s allmänna dataskyddsförordning (artikel 6.1 e). I artikel 6.3 i dataskyddsförordningen föreskrivs det att unionsrätten eller medlemsstatens nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Det föreslagna kravet på tröskelvärde anses nödvändigt med beaktande av de kända riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism genom virtuella valutor. Kravet som innebär att de rapporteringsskyldiga ska dokumentera åtgärder är nödvändigt för att effektivisera tillsynsmyndighetens tillsynsarbete, samtidigt som det ger den rapporteringsskyldiga en klar handlingsmodell för dokumentering av åtgärder för identifiering av de verkliga förmånstagarna. Den föreslagna regleringen bedöms uppfylla ett mål av allmänt intresse för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och stå i proportion till det eftersträfvade målet.

I lagförslag 2 i propositionen föreslås det att 5 § 3 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt preciseras så att det inte längre räcker med att åberopa någon annan grundad anledning för vägran att lämna ut uppgifter ur penningtvätsregistret i de fall där vägran inte grundar sig på att utlämnandet kan vara till skada för förhindrande, avslöjande eller utredning av penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket vinning av penningtvätt eller finansiering av terrorism fås. I förekommande fall kan utlämnande av uppgifter vägras om utlämnandet skulle strida mot principerna för de mänskliga rättigheterna eller de grundläggande fri- och rättigheterna eller på något annat sätt strida mot de grundläggande principerna i Finlands rättsordning. Detta kan vara fallet exempelvis när dödsstraff tillämpas i det land som begär utlämnande av uppgifter och utlämnande kunde leda till att den person som uppgifterna gäller kan dömas till ett sådant straff. Bestämmelsen motsvarar inte helt penningtvätsdirektivet och därför föreslås det att den preciseras. I förarbetena till lagen har det redan preciserats att någon annan grundad anledning i praktiken avser situationer om vilka det föreslås bli föreskrivet i lag. Förslaget till ändring av det nämnda momentet utvidgar i sakligt hänseende behandling och utlämning av personuppgifter, men genom preciseringen beaktas dock samtidigt individens grundläggande fri- och rättigheter och rättsskydd exaktare än i den gällande regleringen.

Vid beredningen av regleringen har uppmärksamhet fästs vid de krav som följer av de grundläggande fri- och rättigheterna. Även om den föreslagna ändringen innebär en mer detaljerad granskning av kunduppgifterna oftare än enligt de gällande bestämmelserna, uppfyller utövanandet av det handlingsutrymme som penningtvätsdirektivet ger grundlagens krav. Vid utövanandet av det nationella handlingsutrymmet i genomförandet av direktivet har man också beaktat FATF:s rekommendationer om dessa förslag efter att direktivet trätt i kraft.

Det finns skäl att bedöma specialbestämmelserna i penningtvättslagen för att utreda till vilka delar den detaljerade regleringen behövs för att skydda den riskbaserat registrerade personuppgifter (GrUU 14/2018 rd) eller det nödvändiga genomförandet av unionsrätten. Grundlagsutskottet anser att man i princip bör avhålla sig från specialreglering inom dataskyddsförordningens tillämpningsområde. I vissa fall kan det dock fortfarande behövas detaljerade bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, om behandlingen av personuppgifter är förknippad med särskilda risker. Grundlagsutskottet har till denna del uttryckligen fäst uppmärksamhet vid särskilda kategorier av personuppgifter och andra känsliga personuppgifter, men behandlingen av personuppgifter i anslutning till finansieringssystemet kan i sig vara förknippad med risker också av andra orsaker. Å andra sidan är t.ex. det detaljerade datainnehållet i kundregistret enligt en preliminär bedömning inte en direkt följd av penningtvätsdirektivet. Avsikten är att en samlad utvärdering av det komplex som beskrivs ovan ska göras i den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatt för att bereda ändringar i lagstiftningen om penningtvätt under 2021.

De ändringar som föreslås i propositionen är förenliga med grundlagen och kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom det fjärde penningtvätsdirektivet innehåller bestämmelser som föreslås bli satta i kraft genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 1 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten, 4 § 1 mom. 9 punkten, 13 punkten underpunkt a och 18 punkten underpunkt b samt 6 §, 3 kap. 1 § 2 och 3 mom., det inledande stycket i 2 § 1 mom. och 2 § 1 mom. 1 punkten, 3 § 2 mom. 3 punkten, 5 § 2 mom., 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., det inledande stycket i 12 § 5 mom. och 12 § 5 mom. 1 punkten, 4 kap. 4 § 2 mom. och 9 kap. 2 §,

av dem 1 kap. 6 §, 3 kap. 1 § 2 mom. och det inledande stycket i 12 § 5 mom. och 12 § 5 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag 406/2018 samt 3 kap. 1 § 3 mom. och 3 § 2 mom. 3 punkten sådana de lyder i lag 573/2019, samt

fogas till 1 kap. 4 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1089/2017 och 573/2019, en ny 19 punkt och till 3 kap. 6 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—5 mom. blir 3—6 mom., som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

4) fysiska och juridiska personer enligt 7, 7 a och 7 b § i lagen om betalningsinstitut (297/2010) och registreringskyldiga förvaltare av alternativa investeringsfonder enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014),

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *utländsk trust* en trust eller liknande juridisk konstruktion enligt artikel 3.7 i penningtvättsdirektivet, dock inte i den punkten avsedda tillhandahållare av företagstjänster,

13) *medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning*

a) varje fysisk person om vilken det är känt att han eller hon är verklig samägare eller förmanstagare i en sammanslutning, näringsidkare eller annan juridisk konstruktion eller har andra nära affärsförbindelser med en person i politiskt utsatt ställning, och

18) *korrespondentförbindelse*

b) förbindelser mellan kreditinstitut och finansiella institut där liknande tjänster tillhandahålls av ett korrespondentinstitut eller motpartsinstitut, och inbegripet förbindelse som etablerats för värdepapperstransaktioner eller överföring av medel,

19) *brevlådebank* ett kredit- eller finansiellt institut eller ett institut som bedriver motsvarande verksamhet som ett kredit- eller finansiellt institut och som är registrerat i en jurisdiktion där det saknar ett fysiskt verksamhetsställe och en faktisk ledning, och som inte hör till en kredit- eller finanskoncern eller motsvarande annan ekonomisk sammanslutning som är föremål för offentlig tillsyn.

6 §

Verkliga förmånstagare i utländska trustar

Med en utländsk trusts verkliga förmånstagare avses en fysisk person som är trustens eller en liknande juridisk konstruktions

- 1) instiftare eller en av denne eventuellt tillsatt beskyddare,
- 2) förvaltare,
- 3) förmånstagare, eller
- 4) någon annan person som har en motsvarande eller en likvärdig ställning som en person som avses i 1—3 punkten.

Om en i 1 mom. avsedd förmånstagare ännu inte har fastställts avses med verklig förmånstagare, i stället för förmånstagaren, de persongrupper för vilka den juridiska konstruktionen eller den juridiska personen främst har inrättats eller verkar.

Utöver vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betraktas som en verklig förmånstagare också en annan fysisk person som ytterst utövar bestämmande inflytande i en utländsk trust eller liknande juridisk konstruktion genom direkt eller indirekt ägande eller genom andra medel.

3 kap.

Kundkontroll

1 §

Kundkontroll och riskbaserad bedömning

Den rapporteringsskyldiga ska vid bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i anknytning till kundförhållandet beakta de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden samt med nya, under utveckling varande och redan befintliga produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker (*riskbaserad bedömning*).

De åtgärder för kundkontroll som anges i detta kapitel ska utifrån den riskbaserade bedömningen iakttas så länge kundförhållandet består. Vidare ska den rapporteringsskyldiga iaktta bestämmelserna om kundkontroll, om den rapporteringsskyldiga med stöd av lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG samt om tillämpning av direktivet (185/2013) eller med stöd av annan lagstiftning som gäller motsvarande skyldighet har eller har haft en lagstadgad skyldighet att under kalenderåret kontakta en kund för att kontrollera relevanta uppgifter om den verkliga förmånstagaren.

2 §

Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet

De rapporteringsskyldiga får inte ha anonyma konton eller konton under fingerade namn. De rapporteringsskyldiga ska identifiera sina kunder och kontrollera deras identitet vid etablering av ett fast kundförhållande. Dessutom ska den rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om

- 1) kundförhållandet är tillfälligt och
 - a) en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro,
 - b) det är fråga om en sådan överföring av medel enligt artikel 3.9 i förordningen om information om betalaren som överstiger 1 000 euro, eller
 - c) det är fråga om en sådan transaktion som utförs inom en i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor avsedd tjänst i anslutning till virtuella valutor och som överstiger 1 000 euro,

3 §

Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna

Av kundkontrolluppgifterna ska följande bevaras:

- 3) juridiska personers fullständiga namn, registernummer, registreringsdag, registermyndighet, adress på hemorten och det huvudsakliga affärsställets adress, om den avviker från adressen på hemorten, samt vid behov bolagsordning eller organisationsregler,

5 §

Särskild identifieringsskyldighet i anslutning till försäkringsprodukter

Kontrollen av identiteten på i 1 mom. avsedda förmånstagare ska ske vid utbetalningen.

6 §

Identifiering av verkliga förmånstagare

De rapporteringsskyldiga ska dokumentera de åtgärder som vidtagits för att identifiera verkliga förmånstagare.

7 §

Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkontroll för den rapporteringsskyldigas räkning

Skyldigheterna i fråga om kundkontroll kan fullgöras också av en sådan aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig som har beviljats koncession eller registrerats i någon annan än en EES-stat, om aktören omfattas av sådana skyldigheter i fråga om kundkontroll och bevarande av uppgifter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas. Dessutom förutsätts det att den aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig är grundad i en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism enligt kommissionens bedömning inte innebär någon avsevärd risk för EU:s inre marknad.

8 §

Förenklade åtgärder för kundkontroll

De rapporteringsskyldiga får vid tillämpningen av 2—4 och 6 § tillämpa förenklade åtgärder för kundkontroll, om de utifrån den 2 kap. 3 § avsedda riskbedömningen bedömer att ett kundförhållande är förenat eller en enskild transaktion är förenad med låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga ska dock följa kundförhållanden på det sätt som anges i 4 § 2 mom. för att upptäcka exceptionella eller ovanliga transaktioner. De rapporteringsskyldiga får inte tillämpa förenklade åtgärder för kundkontroll om de upptäcker exceptionella eller ovanliga transaktioner.

12 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser

Om ett kreditinstitut eller finansiellt institut tillhandahåller payable-through-konton till andra kreditinstitut och finansiella institut ska det säkerställa att det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart

1) har identifierat de kunder som har direkt tillgång till kreditinstitutets eller det finansiella institutets konto och i fråga om dessa kunder fortlöpande vidtagit åtgärder för kundkontroll, samt

4 kap.

Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

4 §

Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner

En rapporteringsskyldig får trots tystnadsplikten enligt 1 mom. lämna ut information om att en rapport enligt 1 § har gjorts och information om rapportens innehåll till ett annat företag eller samfund som hör till samma koncern eller ekonomiska sammanslutning av annat slag som har fått koncession i Finland eller i någon annan EES-stat, om utlämnandet av informationen är nödvändigt för bedömning av en ovanlig transaktion och centralen för utredning av penningtvätt inte har begärt att utlämnande av information begränsas. Information kan under samma förut-

sättningar också lämnas ut till ett företag eller samfund som hör till samma koncern eller ekonomiska sammanslutning av annat slag som har fått koncession i någon annan stat än en EES-stat, om företaget eller samfundet omfattas av skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och iakttagandet av dessa skyldigheter övervakas.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

2 §

Rapporteringskyldigas filialer och andra bolag

De rapporteringskyldiga ska i sina filialer både i EES-stater och i andra än EES-stater fullgöra sina i denna lag föreskrivna skyldigheter i fråga om kundkontroll.

De rapporteringskyldiga ska se till att skyldigheterna enligt denna lag fullgörs i sådana dotterföretag i både EES-stater och i andra än EES-stater där den rapporteringskyldiga innehar mer än 50 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna i bolaget medför.

Rapporteringskyldiga som har driftställen i andra medlemsstater ska säkerställa att driftställen iakttar de nationella bestämmelser som i medlemsstaterna i fråga utfärdats för att införliva penningtvättsdirektivet.

Om lagstiftningen i en stat inte tillåter att de förfaranden för kundkontroll som anges i denna lag iakttas, ska den rapporteringskyldiga anmäla detta till tillsynsmyndigheten och advokatföreningen. Den rapporteringskyldiga ska dessutom säkerställa att dess filialer och majoritetsägda dotterbolag i staten i fråga för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism vidtar sådana minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som avses i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med avseende på tekniska tillsynsstandarder som fastställer minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som kreditinstitut och finansiella institut ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa tredjeländer.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 3 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten och 6 § 2 mom. träder dock i kraft först den 1 september 2021.

2.

Lag

om ändring av lagen om centralen för utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017) 2 § 1 mom. 7 punkten,
4 § 1 mom. samt 5 § 3 och 4 mom.,
av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 652/2018 och 5 § 3 mom. i lag 576/2019, samt
fogas till 2 § 1 mom. en ny 8 punkt som följer:

2 §

Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter

Centralen för utredning av penningtvätt finns vid centralkriminalpolisen och den har till uppgift att

7) ta emot och behandla anmälningar enligt 3 § 2 mom. i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013), utreda grunderna för frysningsbeslut som avses i 4 § i den lagen och göra framställningar om frysningsbeslut,

8) göra operativa och strategiska analyser av gärningssätt, fenomen, trender och metoder rörande penningtvätt och förbrott till penningtvätt samt finansiering av terrorism.

4 §

Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter

Trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga, inbegripet vid behov deras chefer och anställda, avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

5 §

Utbyte av information

Centralen för utredning av penningtvätt kan efter en motiverad begäran lämna ut uppgifter som avses i 3 § 2 och 3 mom. till en central för utredning av penningtvätt eller en annan behörig myndighet i en främmande stat för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. En begäran om utlämnande av uppgifter ska besvaras utan ogrundat dröjsmål.

Centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av de uppgifter som lämnas ut. Centralen kan vägra att lämna ut uppgifter om det kan vara till skada för arbetet med att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket egendom eller vinning har fåtts av penningtvätt eller av finansiering av terrorism, eller om det kan utgöra hinder för att ärendet förs till undersökning, eller om utbyte av information skulle strida mot principerna för de mänskliga rättigheterna eller de grundläggande friheterna eller på något annat sätt strida mot de grundläggande principerna i Finlands rättsordning. Centralen för utredning av penningtvätt kan lämna ut uppgifter till en central för utredning av penningtvätt eller en annan behörig myndighet i en främmande stat också utan begäran, om det behövs för ett ändamål som anges i detta moment. När centralen för utredning av penningtvätt fått en sådan i 4 kap. 1 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism avsedd rapport som berör en annan medlemsstat i Europeiska unionen, ska den utan dröjsmål förmedla rapporten till den berörda medlemsstaten.

Uppgifter som avses i denna paragraf får med användning av den senaste teknik som finns tillgänglig tas emot och lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form i ett gemensamt överenskommet förfarande. Centralen för utredning av penningtvätt får söka träffar i ett register som förvaltas av finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater, om den behöriga myndigheten i den medlemsstaten har gett sitt samtycke. Finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater kan ges rätt att söka träffar i det register som avses i 3 § för att utreda om registret innehåller uppgifter om ett föremål för den statens sökningar. Beslut om utlämnande av uppgifter som avses i denna paragraf och av uppgifter om sökträffar fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) 6 § 2 mom.
1 punkten, sådan den lyder i lag 730/2020, som följer:

6 §

Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton

I registret över bank- och betalkonton ska införas följande uppgifter om sådana kunder i betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och tillhandahållare av virtuella valutor som enligt 3 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska identifieras:

RP 261/2020 rd

1) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot samt kunderna hos en tillhandahållare av virtuella valutor eller, om kontoinnehavaren eller en kund hos en tillhandahållare av virtuella valutor är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt de ovan nämnda uppgifterna avseende alla fysiska personer som har rätt att använda kontot för den juridiska personen,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 28 januari 2021

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Matti Vanhanen

1.

Lag

om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 1 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten, 4 § 1 mom. 9 punkten, 13 punkten underpunkt a och 18 punkten underpunkt b samt 6 §, 3 kap. 1 § 2 och 3 mom., det inledande stycket i 2 § 1 mom. och 2 § 1 mom. 1 punkten, 3 § 2 mom. 3 punkten, 5 § 2 mom., 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., det inledande stycket i 12 § 5 mom. och 12 § 5 mom. 1 punkten, 4 kap. 4 § 2 mom. och 9 kap. 2 §,

av dem 1 kap. 6 §, 3 kap. 1 § 2 mom. och det inledande stycket i 12 § 5 mom. och 12 § 5 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag 406/2018 samt 3 kap. 1 § 3 mom. och 3 § 2 mom. 3 punkten sådana de lyder i lag 573/2019, samt

fogas till 1 kap. 4 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1089/2017 och 573/2019, en ny 19 punkt och till 3 kap. 6 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—5 mom. blir 3—6 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

2 §

2 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

Denna lag tillämpas på

4) fysiska och juridiska personer enligt 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut (297/2010) och registreringsskyldiga förvaltare av alternativa investeringsfonder enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014),

4) fysiska och juridiska personer enligt 7, 7 a och 7 b § i lagen om betalningsinstitut (297/2010) och registreringsskyldiga förvaltare av alternativa investeringsfonder enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014),

4 §

4 §

Definitioner

Definitioner

I denna lag avses med

I denna lag avses med

Gällande lydelse

9) *utländsk trust* en trust enligt artikel 3.7 i penningtvättsdirektivet, dock inte sådana tillhandahållare av företagstjänster som avses i den punkten,

13) *medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning*

a) varje fysisk person om vilken det är känt att han eller hon är verklig samägare eller förmanstagare i en sammanslutning, näringsidkare eller annan juridisk konstruktion eller har andra nära affärsförbindelser med en person i politiskt utsatt ställning eller med en familjemedlem till en sådan person, och

18) *korrespondentförbindelse*

b) förbindelser mellan kreditinstitut och finansiella institut där liknande tjänster tillhandahålls av ett korrespondentinstitut eller motpartsinstitut, och inbegripet förbindelse som etablerats för värdepapperstransaktioner eller överföring av medel.

6 §

Verkliga förmanstagare i utländska trusters

Med en utländsk trusts verkliga förmanstagare avses en fysisk person som *utövar faktiskt bestämmande inflytande i trusten och som är trustens eller en liknande juridisk konstruktions*

- 1) instiftare eller eventuellt av denne tillsatta beskyddare,
- 2) förvaltare, eller
- 3) förmanstagare.

Föreslagen lydelse

9) *utländsk trust* en trust eller liknande juridisk konstruktion enligt artikel 3.7 i penningtvättsdirektivet, dock inte i den punkten avsedda tillhandahållare av företagstjänster,

13) *medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning*

a) varje fysisk person om vilken det är känt att han eller hon är verklig samägare eller förmanstagare i en sammanslutning, näringsidkare eller annan juridisk konstruktion eller har andra nära affärsförbindelser med en person i politiskt utsatt ställning, och

18) *korrespondentförbindelse*

b) förbindelser mellan kreditinstitut och finansiella institut där liknande tjänster tillhandahålls av ett korrespondentinstitut eller motpartsinstitut, och inbegripet förbindelse som etablerats för värdepapperstransaktioner eller överföring av medel,

19) ***brevlådebank*** ett kredit- eller finansiellt institut eller ett institut som bedriver motsvarande verksamhet som ett kredit- eller finansiellt institut och som är registrerat i en jurisdiktion där det saknar ett fysiskt verksamhetsställe och en faktisk ledning, och som inte hör till en kredit- eller finanskoncern eller motsvarande annan ekonomisk sammanslutning som är föremål för offentlig tillsyn.

6 §

Verkliga förmanstagare i utländska trusters

Med en utländsk trusts verkliga förmanstagare avses en fysisk person som är trustens eller en liknande juridisk konstruktions

- 1) instiftare eller en av denne eventuellt tillsatt beskyddare,
- 2) förvaltare,
- 3) förmanstagare, eller
- 4) någon annan person som har en motsvarande eller en likvärdig ställning som en person som avses i 1—3 punkten.

Gällande lydelse

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. betraktas som verkliga förmånstagare också andra fysiska personer som ytterst utövar bestämmande inflytande över en utländsk trust eller liknande juridisk konstruktion genom direkt eller indirekt ägande eller på något annat sätt.

3 kap.

Kundkontroll

1 §

Kundkontroll och riskbaserad bedömning

Den rapporteringsskyldiga ska vid bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i anknytning till kundförhållandet beakta de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden, produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker (*riskbaserad bedömning*).

De åtgärder för kundkontroll som anges i detta kapitel ska utifrån den riskbaserade bedömningen iaktas så länge kundförhållandet består. Vidare ska den rapporteringsskyldiga iaktta bestämmelserna om kundkontroll, om den rapporteringsskyldiga *har en lagstadgad skyldighet att under kalenderåret kontakta en kund för att kontrollera relevanta uppgifter om den verkliga förmånstagaren eller om den rapporteringsskyldiga har haft en sådan skyldighet* med stöd av lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG samt om tillämpning av direktivet (185/2013).

Föreslagen lydelse

Om en i 1 mom. avsedd förmånstagare ännu inte har fastställts avses med verklig förmånstagare, i stället för förmånstagaren, de persongrupper för vilka den juridiska konstruktionen eller den juridiska personen främst har inrättats eller verkar.

Utöver vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betraktas som en verklig förmånstagare också *en annan fysisk person* som ytterst utövar bestämmande inflytande i en utländsk trust eller liknande juridisk konstruktion genom direkt eller indirekt ägande eller genom andra medel.

3 kap.

Kundkontroll

1 §

Kundkontroll och riskbaserad bedömning

Den rapporteringsskyldiga ska vid bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i anknytning till kundförhållandet beakta de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden *samt med nya, under utveckling varande och redan befintliga* produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker (*riskbaserad bedömning*).

De åtgärder för kundkontroll som anges i detta kapitel ska utifrån den riskbaserade bedömningen iaktas så länge kundförhållandet består. Vidare ska den rapporteringsskyldiga iaktta bestämmelserna om kundkontroll, om den rapporteringsskyldiga med stöd av lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG samt om tillämpning av direktivet (185/2013) *eller med stöd av annan lagstiftning som gäller motsvarande skyldighet har eller har haft en lagstadgad skyldighet att under kalenderåret kontakta en kund för att kontrollera relevanta uppgifter om den verkliga förmånstagaren.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet

De rapporteringsskyldiga ska identifiera sina kunder och kontrollera deras identitet vid etablering av ett fast kundförhållande. Dessutom ska den rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om

- 1) en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro och kundförhållandet är tillfälligt eller om det är fråga om en sådan överföring av medel enligt artikel 3.9 i förordningen om information om betalaren som överstiger 1 000 euro,

2 §

Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet

De rapporteringsskyldiga får inte ha anonyma konton eller konton under fingerade namn. De rapporteringsskyldiga ska identifiera sina kunder och kontrollera deras identitet vid etablering av ett fast kundförhållande. Dessutom ska den rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om

- 1) kundförhållandet är tillfälligt och
 - a) en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro,
 - b) det är fråga om en sådan överföring av medel enligt artikel 3.9 i förordningen om information om betalaren som överstiger 1 000 euro, eller
 - c) det är fråga om en sådan transaktion som utförs inom en i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor avsedd tjänst i anslutning till virtuella valutor och som överstiger 1 000 euro,

3 §

Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna

Av kundkontrolluppgifterna ska följande bevaras:

- 3) juridiska personers fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt vid behov bolagsordning,

3 §

Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna

Av kundkontrolluppgifterna ska följande bevaras:

- 3) juridiska personers fullständiga namn, registernummer, registreringsdag, registermyndighet, adress på hemorten och det huvudsakliga affärsställets adress, om den avviker från adressen på hemorten, samt vid behov bolagsordning eller organisationsregler,

Gällande lydelse

5 §

Särskild identifieringsskyldighet i anslutning till försäkringsprodukter

Förmånstagare som avses i 1 mom. ska identifieras vid utbetalningen.

6 §

Identifiering av verkliga förmånstagare

7 §

Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkontroll för den rapporteringsskyldigas räkning

Skyldigheterna i fråga om kundkontroll kan fullgöras också av en aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig enligt 1 kap. 2 § 1 mom. och som har beviljats koncession eller registrerats i någon annan än en EES-stat, om denna aktör är grundad i en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism enligt kommissionens bedömning inte innebär någon avsevärd risk för EU:s inre marknad.

8 §

Förenklade åtgärder för kundkontroll

Föreslagen lydelse

5 §

Särskild identifieringsskyldighet i anslutning till försäkringsprodukter

Kontrollen av identiteten på i 1 mom. avsedda förmånstagare ska ske vid utbetalningen.

6 §

Identifiering av verkliga förmånstagare

De rapporteringsskyldiga ska dokumentera de åtgärder som vidtagits för att identifiera verkliga förmånstagare.

7 §

Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkontroll för den rapporteringsskyldigas räkning

Skyldigheterna i fråga om kundkontroll kan fullgöras också av en sådan aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig som har beviljats koncession eller registrerats i någon annan än en EES-stat, om aktören omfattas av sådana skyldigheter i fråga om kundkontroll och bevarande av uppgifter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas. Dessutom förutsätts det att den aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig är grundad i en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism enligt kommissionens bedömning inte innebär någon avsevärd risk för EU:s inre marknad.

8 §

Förenklade åtgärder för kundkontroll

Gällande lydelse

De rapporteringsskyldiga kan vid tillämpningen av 2—4 och 6 § tillämpa förenklade åtgärder för kundkontroll, om de utifrån den i 2 kap. 3 § avsedda riskbedömningen bedömer att ett kundförhållande eller en enskild transaktion är *förenat eller* förenad med låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga ska dock följa kundförhållanden på det sätt som anges i 4 § 2 mom. *i detta kapitel* för att upptäcka exceptionella eller ovanliga transaktioner.

12 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser

Om ett kreditinstitut eller finansiellt institut tillåter att payable-through-konton används ska det säkerställa att det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart

1) har identifierat de kunder som har direkt tillgång till kreditinstitutets eller det finansiella institutets konto, och

4 kap.

Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

4 §

Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner

En rapporteringsskyldig får trots tystnadsplikten enligt 1 mom. lämna ut information om en rapport enligt 1 § och dess innehåll till en sammanslutning *enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat*

Föreslagen lydelse

De rapporteringsskyldiga *får* vid tillämpningen av 2—4 och 6 § tillämpa förenklade åtgärder för kundkontroll, om de utifrån den i 2 kap. 3 § avsedda riskbedömningen bedömer att ett kundförhållande *är förenat* eller en enskild transaktion är förenad med låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga ska dock följa kundförhållanden på det sätt som anges i 4 § 2 mom. för att upptäcka exceptionella eller ovanliga transaktioner. *De rapporteringsskyldiga får inte tillämpa förenklade åtgärder för kundkontroll om de upptäcker exceptionella eller ovanliga transaktioner.*

12 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser

Om ett kreditinstitut eller finansiellt institut *tillhandahåller* payable-through-konton *till andra kreditinstitut och finansiella institut* ska det säkerställa att det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart

1) har identifierat de kunder som har direkt tillgång till kreditinstitutets eller det finansiella institutets konto *och i fråga om dessa kunder fortlöpande vidtagit åtgärder för kundkontroll, samt*

4 kap.

Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

4 §

Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner

En rapporteringsskyldig får trots tystnadsplikten enligt 1 mom. lämna ut information om *att* en rapport enligt 1 § *har gjorts* och information om *rapportens* innehåll till ett annat

Gällande lydelse

(699/2004) som ingår i samma finans- och försäkringskonglomerat och som har beviljats koncession i Finland eller i en annan EES-stat. Informationen får också delges en sammanslutning som ingår i samma finans- och försäkringskonglomerat och har beviljats koncession i någon annan stat än en EES-stat, om sammanslutningen har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Föreslagen lydelse

företag eller samfund som hör till samma koncern eller ekonomiska sammanslutning av annat slag som har fått koncession i Finland eller i någon annan EES-stat, om utlämnandet av informationen är nödvändigt för bedömning av en ovanlig transaktion och centralen för utredning av penningtvätt inte har begärt att utlämnande av information begränsas. Information kan under samma förutsättningar också lämnas ut till ett företag eller samfund som hör till samma koncern eller ekonomiska sammanslutning av annat slag som har fått koncession i någon annan stat än en EES-stat, om företaget eller samfundet omfattas av skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och iakttagandet av dessa skyldigheter övervakas.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

2 §

Rapporteringskyldigas filialer och andra bolag

De rapporteringskyldiga ska *också* i sina filialer i andra än EES-stater fullgöra sina i denna lag föreskrivna skyldigheter att utföra kundkontroll.

De rapporteringskyldiga ska se till att skyldigheterna enligt denna lag fullgörs *också* i sådana dotterföretag i andra än EES-stater där den rapporteringskyldiga innehar mer än 50 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna i bolaget medför.

Om lagstiftningen i den andra staten inte tillåter att de förfaranden för kundkontroll som anges i denna lag iakttas, ska den rapporteringskyldiga anmäla detta till tillsynsmyndigheten och advokatföreningen.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

2 §

Rapporteringskyldigas filialer och andra bolag

De rapporteringskyldiga ska i sina filialer både i *EES-stater* och i andra än EES-stater fullgöra sina i denna lag föreskrivna skyldigheter i fråga om kundkontroll.

De rapporteringskyldiga ska se till att skyldigheterna enligt denna lag fullgörs i sådana dotterföretag i *både EES-stater* och i andra än EES-stater där den rapporteringskyldiga innehar mer än 50 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna i bolaget medför.

Rapporteringskyldiga som har driftställen i andra medlemsstater ska säkerställa att driftställena iakttar de nationella bestämmelser som i medlemsstaterna i fråga utfärdats för att införliva penningtvättsdirektivet.

Om lagstiftningen i *en stat* inte tillåter att de förfaranden för kundkontroll som anges i denna lag iakttas, ska den rapporteringskyldiga anmäla detta till tillsynsmyndigheten och advokatföreningen. *Den rapporteringskyldiga ska dessutom säkerställa att dess filialer och majoritetsägda dotterbolag i staten i*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

fråga för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism vidtar sådana minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som avses i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med avseende på tekniska tillsynsstandarder som fastställer minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som kreditinstitut och finansiella institut ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa tredjeländer.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 3 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten och 6 § 2 mom. träder dock i kraft först den 1 september 2021.
—————

2.

Lag

om ändring av lagen om centralen för utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017) 2 § 1 mom. 7 punkten, 4 § 1 mom. samt 5 § 3 och 4 mom., av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 652/2018 och 5 § 3 mom. i lag 576/2019, samt *fogas* till 2 § 1 mom. en ny 8 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter

Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter

Centralen för utredning av penningtvätt finns vid centralkriminalpolisen och den har till uppgift att

Centralen för utredning av penningtvätt finns vid centralkriminalpolisen och den har till uppgift att

Gällande lydelse

7) ta emot och behandla anmälningar enligt 3 § 2 mom. i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013), utreda grunderna för frysningsbeslut som avses i 4 § i den lagen och göra framställningar om frysningsbeslut.

4 §

Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter

Trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

5 §

Utbyte av information

Centralen för utredning av penningtvätt kan efter en motiverad begäran lämna ut uppgifter som avses i 3 § 2 och 3 mom. till en central för utredning av penningtvätt eller en annan behörig myndighet i en främmande stat för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts

Föreslagen lydelse

7) ta emot och behandla anmälningar enligt 3 § 2 mom. i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013), utreda grunderna för frysningsbeslut som avses i 4 § i den lagen och göra framställningar om frysningsbeslut,

8) *göra operativa och strategiska analyser av gärnings sätt, fenomen, trender och metoder rörande penningtvätt och förbrott till penningtvätt samt finansiering av terrorism.*

4 §

Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter

Trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga, *inbegripet vid behov deras chefer och anställda*, avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

5 §

Utbyte av information

Centralen för utredning av penningtvätt kan efter en motiverad begäran lämna ut uppgifter som avses i 3 § 2 och 3 mom. till en central för utredning av penningtvätt eller en annan behörig myndighet i en främmande stat för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts

Gällande lydelse

eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. En begäran om utlämnande av uppgifter ska besvaras utan ogrundat dröjsmål. Centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av de uppgifter som lämnas ut. Centralen kan vägra att lämna ut uppgifter om det kan vara till skada för arbetet med att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket egendom eller vinning har fått av penningtvätt eller av finansiering av terrorism, eller om det kan utgöra hinder för att ärendet förs till undersökning, eller av någon annan grundad anledning. Centralen för utredning av penningtvätt kan lämna ut uppgifter till en central för utredning av penningtvätt eller en annan behörig myndighet i en främmande stat också utan begäran, om det behövs för ett ändamål som anges i detta moment.

Uppgifter som avses i denna paragraf får tas emot och lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form i ett gemensamt överenskommet förfarande. Centralen för utredning av penningtvätt får söka träffar i ett register som förvaltas av finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater, om den behöriga myndigheten i den medlemsstaten har gett sitt samtycke. Finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater kan ges rätt att söka träffar i det register som avses i 3 § för att utreda om registret innehåller uppgifter om ett föremål för den statens sökningar. Beslut om utlämnande av uppgifter som avses i denna paragraf och av uppgifter om sökträffar fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

Föreslagen lydelse

eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. En begäran om utlämnande av uppgifter ska besvaras utan ogrundat dröjsmål. Centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av de uppgifter som lämnas ut. Centralen kan vägra att lämna ut uppgifter om det kan vara till skada för arbetet med att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket egendom eller vinning har fått av penningtvätt eller av finansiering av terrorism, eller om det kan utgöra hinder för att ärendet förs till undersökning, eller om utbyte av information skulle strida mot principerna för de mänskliga rättigheterna eller de grundläggande friheterna eller på något annat sätt strida mot de grundläggande principerna i Finlands rättsordning. Centralen för utredning av penningtvätt kan lämna ut uppgifter till en central för utredning av penningtvätt eller en annan behörig myndighet i en främmande stat också utan begäran, om det behövs för ett ändamål som anges i detta moment. *När centralen för utredning av penningtvätt fått en sådan i 4 kap. 1 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism avsedd rapport som berör en annan medlemsstat i Europeiska unionen, ska den utan dröjsmål förmedla rapporten till den berörda medlemsstaten.*

Uppgifter som avses i denna paragraf får med användning av den senaste teknik som finns tillgänglig tas emot och lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form i ett gemensamt överenskommet förfarande. Centralen för utredning av penningtvätt får söka träffar i ett register som förvaltas av finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater, om den behöriga myndigheten i den medlemsstaten har gett sitt samtycke. Finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater kan ges rätt att söka träffar i det register som avses i 3 § för att utreda om registret innehåller uppgifter om ett föremål för den statens sökningar. Beslut om utlämnande av uppgifter som avses i denna paragraf och av uppgifter om sökträffar fattas av en polisman som hör

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) 6 § 2 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 730/2020, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

6 §

Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton

Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton

I registret över bank- och betalkonton ska införas följande uppgifter om sådana kunder i betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och tillhandahållare av virtuella valutor som enligt 3 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska identifieras:

1) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot samt kunder i tillhandahållare av virtuella valutor eller, om kontoinnehavaren eller kunden i en tillhandahållare av virtuella valutor är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet,

I registret över bank- och betalkonton ska införas följande uppgifter om sådana kunder i betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och tillhandahållare av virtuella valutor som enligt 3 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska identifieras:

1) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot samt *kunderna hos en* tillhandahållare av virtuella valutor eller, om kontoinnehavaren eller *en kund hos en* tillhandahållare av virtuella valutor är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet,

RP 261/2020 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

dighet samt de ovan nämnda uppgifterna avseende alla fysiska personer som har rätt att använda kontot för den juridiska personen,

Denna lag träder i kraft den 20 .
